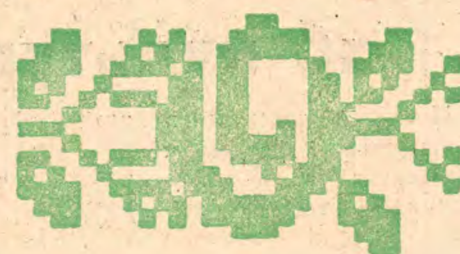
NIWA" TYGODNIK BIAŁORUSKI — CENA 60 gr.

Ніва

№ 8 (52) БЕЛАСТОК, 24 ЛЮТАГА 1957 г. ГОД II

У першую гадавіну дзейнасці Таварыства

Глыбока ў памяці астаўся дэлегатам першага арганізацыйнага З'езду дзень 26 лютага 1956 г., калі яны з'ехаліся і ад імя ўсяго беларускага насельніцтва пaклікалі да жыцця сваю арганізацыю — Беларускае грамадска - культурнае таварыства.

Думаем, што пасля гадовай дзейнасці Таварыства БГ-КТ, беларускае насельніцтва мае поўнае права запытацца ў кіраўніцтва Галоўнага Праўлення аб выніках гэтай дзейнасці.

Дзейнасць Беларускага грамадска - культурнага таварыства была накіравана ў трох асноўных напрамках: арганізацыйным, асветным і ў галіне пашырэння культурнага жыцця.

У маі і чэрвені 1956 г. сарганізавана шэсць Павятовых Аддзелаў: у Бельску - Падляскім, Гайнаўцы, Гарадку (Беластоцкі павет), Саколцы, Семятычах і ў Варшаве.

Членаў Таварыства маем дагэтуль невялікі лік — пакуль што не больш 1.000 асоб. Гэта сведчыць аб недастатковай нашай дзейнасці ў гэтым напрамку.

Праўда, што дагэтуляшняя вадлівасць арганізацыйнай структуры ў нашым статуце, дзе не гаварылася аб арганізацыі гурткоў, стварыла цяжкасці ў арганізацыйнай працы. 25 лістапада 1956 года адбыўся першы Пленум ГП, на якім пастаноўлена ўнесці папраўкі да статута і звярнута ўвагу на неабходнасць арганізавання гурткоў БГ-КТ.

У галіне асветы здзейсніліся жаданні беларускага насельніцтва ў Народнай Польшчы.

Сёння на Беласточчыне налічваецца 57 пачатковых беларускіх школ. У 111 школах беларуская мова навучаецца як прадмет. Маем 2 агульнаадукацыйныя беларускія ліцэі (у Гайнаўцы і Бельску - Падляскім), якія рыхтуюць кадры беларускай інтэлігенцыі. Агульнаадукацыйны ліцэй у Міхалове, дзе беларуская мова навучаецца, як прадмет.

У гэтым годзе больш 15.000 моладзі ў школьным узросце навучаецца беларускай мове.

Думаем, што ў наступным годзе колькасць школ, з навучаннем беларускай мовы павялічыцца. Гэта будзе ў далейшым залежыць ад працы Таварыства, а асабліва ад беларускай моладзі і самых бацькоў.

А калі разыходзіцца аб нашых настаўніках — таксама маем многа недахопаў, міма дапамогі асветных улад справа пакуль што не цалкам развязана.

Не хапае нам настаўнікаў з адпаведнымі педагагічнымі кваліфікацыямі.

У 1956/57 навучальным годзе Галоўнае Праўленне супольна з Міністэрствам асветы і Ваяводскім Аддзелам асветы ў Беластоку сарганізавала пры Настаўніцкай завочнай студыі ў Беластоку Аддзел беларускай філалогіі, дзе навучаецца 25 настаўнікаў беларускіх школ.

Неабходным было таксама пакліканне да жыцця пры Варшаўскім Універсітэце Кафедры беларускай філалогіі, якая 1 кастрычніка 1956 года распачала працу пад кіраўніцтвам прафесар Яблонскай.

У гэтым годзе навучаецца там 18 студэнтаў — пераважна беларуская моладзь Беласточчыны. Гэта кузня беларускай інтэлігенцыі, якая ў будучыні возьме на сябе адказнасць за развіццё беларускай культуры і асветы ў Народнай Польшчы.

Вялікую дапамогу праявіў урад БССР прысылаючы на кафедру беларускай філалогіі спецыялістаў: В. Т. Тарасава — па беларускай літаратуры і Н. Б. Бірылу па беларускай мове.

Таксама і ў галіне развіцця культурнага жыцця, маем дасягненні.

Згодна з пастановай З'езду, пры Галоўным Праўленні сарганізавана Беларускі мастацкі калектыў песні і танца.

Гэты малады мастацкі калектыў за кароткі перыяд сваёй дзейнасці ўжо да 9 лютага даў 10 канцэртаў між іншым у Крынках, Саколцы, Семятычах, Мілейчыцах і ў Гарадку, якія глядзела больш чым 3.500 асоб.

У сучасны момант Галоўнае Праўленне мае вельмі многа заяў ад беларускага і польскага насельніцтва Беласточчыны, у якіх насельніцтва запрашае наш калектыў на канцэрты да сваіх мясцовасцей.

Пры Галоўным Праўленні сарганізавана і тэатральны гурток, які ўжо 9 лютага г. г. першы раз выступаў на сцэне.

Аддзел Праўлення БГ-КТ у Варшаве таксама сарганізаваў беларускі мастацкі калектыў, які працуе ад лістапада мінулага года.

У сучасны момант адчуваецца вялікае імкненне беларускага насельніцтва да сваёй роднай мовы, песні і народнага танца.

Тут і нараджаецца неабходнасць арганізавання культурнага жыцця ў беларускіх асяроддзях.

Думаем, што ў гэтым выпадку трэба супольна з мясцовымі ўладамі і грамадскімі арганізацыямі выкарыстаць усе магчымасці, рэсурсы, і засобы, каб арганізаваць новыя гурткі, трэба таксама падумаць як ажыццявіць мастацкія гурткі, якія былі арганізаваны ў многіх мясцовасцях Беласточчыны.

На сённяшні дзень маем 5 павятовых, 49 грамадскіх бібліятэк і 342 бібліятэчных пунктаў (на вёсках) з беларускімі кніжкамі. Акрамя гэтага маем сарганізаваны 2 новыя бібліятэкі: пры ГП у Беластоку і Праўленні Аддзела ў Варшаве.

У сучасны момант у нас адчуваецца вялікі недахоп дзіцячай літаратуры, матэрыялаў для гурткоў мастацкай самадзейнасці і іншых.

У сувязі з гэтым пры ГП паўстаў выдавецкі камітэт, які ўжо распачаў сваю дзейнасць. Зараз рыхтуецца да выдання зборнік беларускіх песень, а таксама зборнік п'ес для гурткоў .

Багаты зборнік фальклору Беласточчыны падрыхтоўвае да выдання прафесар В. Т. Тарасаў. Будуць гэта матэрыялы збіраныя ў беларускіх вёсках студэнтамі беларускай філалогіі ў Варшаве і Настаўніцкай студыі ў Беластоку.

Адной з цікавых пазіцый, якія выдаюцца нашым выдавецтвам будуць апавяданні аб удзеле беларусаў у партызанскім руху на Беласточчыне .

Галоўнае Праўленне ўжо выдала п'есу пад загалоўкам «Паўлінка» — Янкі Купалы і Беларускі Каляндар на 1957 г.

Стараннем ГП і Аддзела Праўлення ў Варшаве радыёстанцыя «Край» — у Варшаве і радыёстанцыя ў Беластоку рэзервавалі па 30 мінут у месяц на праграмы на беларускай мове.

Гэта ўсё паможа нам шырэй чым дагэтуль пазнаёміць нашае насельніцтва з жыццём беларусаў у Польшчы і багатай беларускай культурай.

АЛЯКСЕЙ КАЗЕЛ
Сакратар БГ-КТ

Беларускі жаночы хор з Гарадка. *Фото — Ю. Лей.*

ШТОТЫДНЁВІК БЕЛАРУСКАГА ГРАМАДСКА-КУЛЬТУРНАГА ТАВАРЫСТВА

Падпісан польска-савецкі дагавор аб культурным супрацоўніцтве

Польская дэлегацыя з міністрам Культуры і Мастацтва К. Курылюкам на чале за час сваёй пабыўкі правяла шмат перагавораў і сустрэч з дзеячамі культуры, мастацтва і навукі СССР.

Перагаворы паказалі, што культурнае супрацоўніцтва паміж ПНР і СССР усё больш пашыраецца і ўзмацняецца. Несумненна гэткае супрацоўніцтва і ў далейшым павінна развівацца. І вось 13 лютага г. г. падпісана дагавор аб культурным супрацоўніцтве паміж Польшчай і СССР на 1957 год.

На здымку: фрагмент перагавораў па пытанню культурнага супрацоўніцтва паміж Польшчай і СССР. З прамовай выступае міністр культуры СССР — Міхайлаў. *Фото — ЦАФ.*

У дагавор уключана вельмі цэнныя для нас пастановы. Асабліва вялікаважнай з'яўляецца пастанова ў галіне асветы.

Між іншым, прадбачваецца абмен дваццаці настаўнікамі навучаючымі польскую мову ў школах Савецкага Саюза. Яны прыедуць падчас летніх канікул на курс у Польшчу.

За час сваёй пабыўкі яны будуць глыбей і шырэй вывучаць польскую літаратуру і мову, а настаўнікі беларускай і украінскай моў, якія працуюць у Польшчы ў школах, дзе гэтыя мовы з'яўляюцца прадметам навучання — паедуць у СССР імення з гэтай самай мэтай.

З боку Польшчы будуць пакладзены намаганні каб забяспечыць падручнікамі, геаграфічнымі атласамі, картамі і літаратурай неабходнай да вывучэння польскай мовы і літаратуры ўсе школы СССР, у якіх гэта мова навучаецца як прадмет.

Савецкі Саюз забяспечыць гэткімі самымі матэрыяламі школы з беларускай, украінскай і літоўскай мовамі навучання ў Польшчы. Апрача таго ў гэтай частцы дагавора прадугледжваецца супрацоўніцтва моладзі пагранічных школ абодвух дзяржаў, супрацоўніцтва паміж Акадэміяй Педагагічных навук РФСССР, а педагагічнымі пастановамі ў Польшчы.

У галіне літаратуры прадугледжваецца абмен літаратарамі, перакладчыкамі і літаратурай. Прадугледжваецца таксама абмен матэрыялаў паміж літаратурнымі аб'еднаннямі, апрача таго плануецца абмен тэатральнымі групамі, ансамблямі, абмен вопытаў у галіне плястыкі, архітэктуры і г. д. Між інш. прыедзе ў Польшчу Дзяржаўны танцавальны калектыў «Бярозка».

Вялікую ўвагу звяртаецца на замацаванне асабістых кантактаў, абмен матэрыяламі і інфармацыямі паміж адпаведнымі ўстановамі як і асобамі. Будзе таксама падпісан план супрацоўніцтва паміж Польскай Акадэміяй навук і Акадэміяй навук СССР і паміж Міністэрствамі вышэйшых навучальных установаў абодвух дзяржаў.

Дагавор гэты сведчыць аб вялікай непарушнай дружбе народаў СССР і Польшчы дае магчымасць яшчэ лепш наблізіць іх да сябе, яшчэ лепш чым дагэтуль развіваць культурныя і асветныя адносіны гэтых краін, прымушвае думаць аб шпаркім развіцці творчай думкі абодвух народаў.

Новыя пагранічныя чыгуначныя станцыі

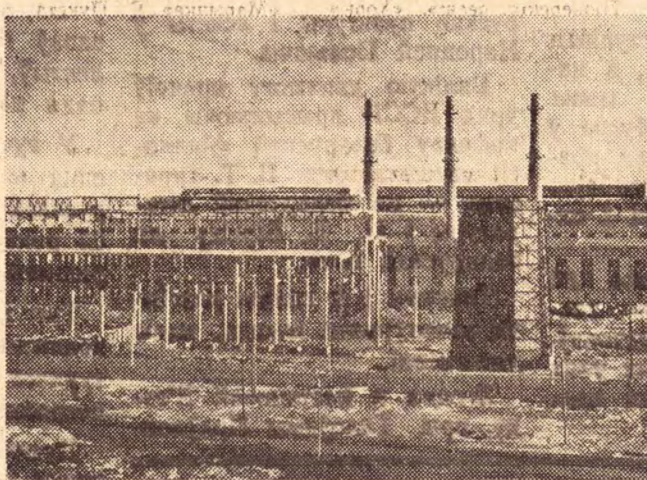
З 3 чэрвеня г. г. будзе ўведзены новы расклад цягнікоў і адначасова прыведзены ўдзейнасць новыя пагранічныя чыгуначныя станцыі. Ужо зараз праводзяцца падрыхтоўвачныя працы ў мясцовасці Кузніца — Беластоцкая.

Цераз гэтую станцыю будуць праходзіць цягнікі ў кірунку Вільні, Ленінграда, а часткова ў кірунку Масквы. У выніку таго будзе паменшан рух на пагранічнай станцыі ў Брэсце.

Цераз станцыю Медыка і Масціскі, па якой дагэтуль курсіравалі мясцовыя польскія і савецкія цягнікі — будуць праязджаць міжнародныя цягнікі — далёка накіраваныя, напрыклад: Герлітз — Львоў — Одэса ці Перамысль — Львоў — Одэса, а цераз станцыю ў Дарагуску, дзе дагэтуль курсіравалі толькі і выключна таварныя цягнікі — будуць праязджаць мясцовыя асабовыя цягнікі ў кірунку Ковеля.

Апрача таго новыя станцыі будуць адкрыты на польска - чэшскай граніцы і на граніцы Польшчы і ГДР.

Прывядзенне ў дзейнасць новых чыгуначных станцый будзе мець вялікае эканамічна - гаспадарчае значэнне. (бз)

Хутка расце завод высакародных металаў.
На здымку: фрагмент будоўлі завода «Варшава».

У Алжыры

Барацьба, якую вядзе алжырскі народ супроць французскіх каланізатараў за сваю нацыянальную незалежнасць усё больш намагаецца. Амаль усе наглядальнікі міжнароднай прэсы паведамляюць аб тым, што гэтакай завостранай абстаноўкі, як цяпер не было ў Алжыры амаль ад самага пачатку вайны.

Алжырскі народ амаль ад ста гадоў, калі ён стаўся заняволеным ужо некалькі разоў падымаўся на барацьбу супроць каланіяльнага прыгнечання. Цяперашнія змаганні з'яўляюцца самымі працяжнымі і крывавымі і выразна адлюстроўваюць крызіс каланіяльнай сістэмы.

У перыяд цэлай гэтай вайны французскія каланізатары прабавалі ўсіх спосабаў каб задушыць народна-вызваленчы рух у Алжыры. Спачатку думалі задушыць яго сілай сваёй зброі, а калі гэта ім не ўдалося пачалі абяцаць нейкую дадзеную з ласкі іх рук аўтаномію ў рамках французскай уніі. Чаму-ж яны не згаджаюцца на незалежнасць Алжыра ні пад якім выглядам. Трэба сказаць, што Алжыр — краіна, якую насяляе 10 мільёнаў жыхароў, у тым ліку 2,2 мільёна французаў даволі багатая. Акрамя някепска развітай там сельскай гаспадаркі ёсць і натуральныя багацці, але самае важнае, што Алжыр — гэта брама ў Сахару і Сярэднюю Афрыку, дзе знаходзяцца даволі вялікія залежы ўранавай руды, нафты і іншых багаццяў. Вось таму ўвагі людзей ва ўсім свеце адносяцца не толькі да падзей, якія адбываюцца ў самым Алжыры. Вайна ў Алжыры ёсць вайной, дзе змагаюцца дзве сілы. З аднаго боку выступае тут французскі каланіялізм і ўсе яго імперыялістычныя сябры ў выглядзе такіх каланіяльных дзяржаў, як Англія, ЗША, Бельгія і іншыя, а з другога боку змагаючыся за сваю нацыянальную незалежнасць алжырскі народ і ўсе тыя дзяржавы, якія выступаюць супроць каланізатарскай палітыцы імперыялізма, у тым ліку і дзяржавы соцыялістычнага лагеру. Барацьбу гэтую вельмі выразна адлюстроўвае ход абмеркавання алжырскага пытання ў Генеральнай Асамблеі ААН.

Паводле паведамленняў газет, Азіяцка-Афраканскія дзяржавы, якія выступілі з прапановай абмеркаваць справу Алжыра ў ААН, запрапанавалі замест рэзалюцыі ў якой клічуць яны Францыю, каб прызнала яна алжырскаму народу права на самавызначэнне неадкладных перагавораў з кіраўнікамі алжырскага вызваленчага руху аб перарванні баёў у Алжыры і прызываюць генеральнага сакратара ААН, каб той зрабіў ўсё неабходнае, каб палажыць канец вайне ў Алжыры, здаць справаздачу на наступнай сесіі ААН.

Рэзалюцыю Азіяцка - Афрыканскіх краін падтрымліваюць усе соцыялістычныя дзяржавы. Супроць яе выступае Францыя, якая ўпіраецца пры сваім уцвярджэнні, што справа Алжыра — гэта яе ўнутраная справа і рад еўрапейска-амерыканскіх дзяржаў і ЗША.

Вельмі цікавым аказалася тут становішча ЗША. Як вядома ЗША у вачах людзей усяго свету хочуць прадстаўляць сябе, як абаронцу прыгнечаных народаў, і з аднаго боку не хацелася-б ім выяўляць сябе ў часе галасавання ў ААН, з другога боку, хацелася-б быць добрым сябрам Францыі. Канчаткова ўся справа кончылася тым, што была прынята кампрамісная рэзалюцыя, якая можна сказаць задавальняе і прадстаўнікоў алжырскага народа і Францыю.

М. Н.

Наш адказ
мюнхенскім „барацьбітам"

Беларускі эміграцыйны тыднёвік «Бацькаўшчына», які выдаецца ў Мюнхене ў нумары 6 з 10 лютага г. г. прысвяціў больш чым поўстаронкі месца адной з нашых невялікіх заметак п. з. «Да рэдакцыі Бацькаўшчыны» («Ніва» № 43 з 23 снежня 1956 г.), намагаючыся пераканаць нас, што мы непраўдзіва высветлілі дзейнасць беларусаў на эміграцыі і што, «Бацькаўшчына» — гэта нетэндэнцыйная газета.

Прыглядзімся-ж гэтай аб'ектыўнай праўдзе, якою хваліцца «Бацькаўшчына».

Аўтар нашай заметкі пісаў аб рэакцыйнасці «Бацькаўшчыны», а рэдакцыя гэтага тыднёвіка, кажа, што сцвярджэнні аўтара гэтай заметкі «аб дзейнасці беларусаў на эміграцыі не адпавядаюць праўдзе». Бачыце — «дзейнасці беларусаў!». Значыць рэдакцыя «Бацькаўшчыны» — гэта тоесамае, што і ўся беларуская эміграцыя?!

А на другой старонцы апісана святкаванне каляд ў Брадфардзе (Англія), дзе чытаем, што ў беларусаў «не было ў гэты вечар разыходжанняў ні ў грамадскіх поглядах, ні ў палітычных». Значыць ёсць разыходжанні. Значыць беларуская эміграцыя — гэта не толькі прыхільнікі «Бацькаўшчыны», за якіх рэдакцыя намагаецца выдаць беларускую эміграцыю. Але гэта-ж не тэндэнцыйнасць! Куды там.

«Мыляецца «Ніва» — пішаце — калі думае, што нам вельмі засмакаваў «долараво - маркавы рай»...

...«Мы ішлі на выгнанне не толькі таму, каб вырвацца з большэвіцкай няволі і сістэмы паліцыйнага тэрору. Гэта была другарадная прычына. Мы пайшлі ў вольны дэмакратычны свет, каб свабодна працягваць нашую нацыянальна-вызваленчую дзейнасць і захаваць цягласць нашай нацыянальна - вызваленчай ідэі, чаго не могуць рабіць нашыя суродзічы на бацькаўшчыне».

Вось яно што. Значыцца вы выступаеце і ад імя беларускага народу. Дазвольце-ж вам прыпомніць, што ў час вашай «нацыянальнай дзейнасці» беларускі народ змагаўся ў партызанах супроць сваіх смяротных ворагаў, пры дапамозе якіх вы хацелі «ашчасліўіць» беларусаў. І аднолькава баючыся народнага гневу задраўшы нагавіцы разам са сваімі заступнікамі беглі вы на захад працягваць свае ідэі.

А народ на сваіх плячах падымаў з руінаў бацькаўшчыну і не думаў аб так высокай ідэі як «собскія аўтамашыны», якімі вы казыраеце, бо надта пяклі раны...

Спачуваеце нам, што можам пісаць толькі тое, што нам загадаюць зверху і хваліцеся «мы маем поўныя магчымасці пісаць ўсё тое, што захочам».

Дзякуем за спачуванні. Сапраўды, якія-ж мы бедныя за гэтай «жалезнай заслонай», не можам пісаць тое, што толькі сліна на язык прынясе, а «вымушаны» пісаць тое, што думаем і бачым.

Куды нам да вас. Нам сапраўды не ўзбрыдзе на думку пісаць (што вы нам падказваеце), «што ў БССР праводзіцца шалёная прымусовая русыфікацыя и нішчэнне ўсяго, што нацыянальнае, што беларускае». Сапраўды такую фальшыўку маглі выдумаць людзі шалёныя. Куды нам да гэтага. «Ніва», як вы пішаце, «у сваёй вернасці і цэразмернай любоўі да расейскага — «старэйшага брата», поўнасцю такі стан апрабуе і захопліваецца беларускімі нацыянальнымі «дасягненнямі» у БССР, якіх фактычна няма».

Дзе яны тады? — Ці часам не ў вас?

Зрэшты не лічым патрэбным весці з вамі недарэчныя спрэчкі, не гэта вас баліць, шаноўныя «барацьбіты» за беларускасць.

Вось яшчэ адзін факт вашай дзейнасці. Пішаце аб сабе: «мы смела крытыкуем нават палітыку заходніх дзяржаў калі ўважаем, што яна няправільная». Прыгледзімся гэтай крытыцы. У гэтым-жа нумары апраўдваюць інтэрвенцыю ў Егіпце, сцвярджаеце, што гэта быў гвалт. Крытыка? Крытыка. Але тут-жа дабаўляеце, што гэты гвалт быў «крокам непрадуманым» (калі-б ён быў прадуманы, значыць вы-б яго поўнасцю апрабавалі-б), «крытыкуеце», што гэты «крок быў зроблены не ў пару», але найбольш баліць вас сэрца, што ён — гэты гвалт, гэты непрадуманы крок, быў зроблены «па-партацку».

Калі-б удалося агрэсарам паняволіць Егіпет — то гэта па-вашаму было-б чыстай работай. Вось у якім напрамку ідзе ваша «крытыка» заходніх дзяржаў.

А ці-ж мала вылілі вы атраманту, дамагаючыся ад заходніх дзяржаў інтэрвенцыі ў Венгрыю. Ці не ад празмернай любоўі да беларускага народу, хацелі-б вы выпаліць Беларусь атамовымі бомбамі?

«Яшчэ адна пацяшаючая вестка — пішаце вы — «Англельскі прэм'ер Макмілян адкінуў планы візіту ў Маскву, якая мелася быць у травені г. г. Дай Божа, каб ён быў стойкім у гэтым добрым намеры...»

Вось, што вас гневае і, што вас радуе. Вось напрамак вашай дзейнасці.

Дарэмна радуецеся, «што хоць нейкі нумар «Бацькаўшчыны», нягледзячы на шчыльную жалезную заслону, трапіў у рукі нашых суродзічаў у Беластоку і, што беластоцкая «Ніва» адгукнулася на яе».

Вашу газету атрымоўваем рэгулярна па пошце. Паведамляем вас, што за гэтай «шчыльнай жалезнай заслонай» не глушаць станцыі «Вольна Еўропа» (па сваіх матэрыялах вы-ж ні чым не адрозніваецеся ад яе) і кожны, хто толькі мае ахвоту, удоваль можа слухаць «аб'яўленых вамі ідэй». Адначасова паведамляем, што людзям абрыдлі гэтыя «ідэі», што яны хочуць жыць у спакоі і згодзе з усімі народамі, нягледзячы на палітычныя сістэмы.

Вы-ж самі пішаце, што ў вас «многія простыя беларускія работнікі пакупілялі ўжо сабе дамы», а сяляне «завялі собскія гаспадаркі». Ці і яны просяць Бога, каб ён спаслаў вайну? Гэткая думка можа нарадзіцца толькі ў галовах шалёных, і ніякія ідэі апраўдаць яе не могуць.

Гэтак уважаюць не толькі аб «комуністычнай ментальнасці рэдактары «Нівы»», гэтак уважае кожны сумленны, любячы свой народ беларус.

РЭДАКЦЫЯ

Польская камедыя на беларускай сцэне

Творы класіка польскай драматургіі А. Фрэдро ў свой час карысталіся вялікай папулярнасцю, яны ставіліся аматарскімі і прафесійнымі рускімі, беларускімі і польскімі тэатрамі драмы. Адна з лепшых камедый выдатнага камедыёграфа «Дамы і гусары» нядаўна пастаўлена і на сцэне старэйшага беларускага Акадэмічнага тэатра імя Я. Купалы.

Вось ужо другое стагоддзе гэтая п'еса не сыходзіць з рэпертуару польскіх труп. Ставілася яна ў розных планах — вадэвільным, фарсавым і гратэскавым. У нашым тэатры гэтая дасціпная камедыя вырашана ў вадэвільна-фарсавым плане. Такое рашэнне нам здаецца правамерным. Агонь яе сарказму накіраван супроць уроллівых звычаяў шляхецкага быту.

Сюжэтная канва драматычнага твора не складаная, але даволі цікавая. У час адпачынку маёр запрасіў сваіх палкавых сяброў да сябе ў маёнтак, каб з імі весела правесці свой вольны час. Але, на вялікі жаль, намеры мужчынскай кампаніі былі парушаны прыездам сясцёр маёра. У тых быў свой план: яны захацелі выдаць замуж Зосю — дачку адной з сясцёр і не за каго іншага як за маёра. Старыя гусары Войска Польскага, якія змагаліся яшчэ з напалеонаўскімі полчышчамі, хочуць жыць бестурботна, але жанчыны парушылі іх спакой. Калі маладая Зоська ча прымусу маці заваёўвае сімпатыю маёра, а панна Анеля, па змове са сваімі сёстрамі, прымусіла пакахаць сябе ратмістра, дамам здалося, што яны дасягнулі сваёй мэты, але гусары, як спрактыкаваныя старыя халасцякі лоўка выкручваюцца, а на Зосьцы жэніцца малады паручык. Старыя саступілі месца маладому, таму, што ў Зоські і Эдмунда было сапраўднае каханне.

Малады рэжысёр Н. Архангельскі не размяжоўвае лёгкага вадэвілю з фарсам. Ідучы за аўтарам, ён правільна зразумеў, што часам жартоўны куплет робіць празрыстым узаемаадносіны дзеючых асоб, а яркія фарбы і вострыя становішчы фарса трапна выяўляюць характары гэтых недалёкіх людзей, што жывуць без асаблівых клапот.

Надзвычай тонка раскрыт вобраз маёра. Гумар народнага артыста СССР Г. Глебава ў гэтым спектаклі, як і ў большасці сцэнічных твораў мае лірычна - саркастычны характар. Маёр хоча пазбегнуць жаночага асяроддзя, але ён не можа «устаяць» супроць чараў Зоські і пачынае кахаць яе. Паступова ад яго сарказму ў адносінах да жанчын не застаецца і следу. Праўда, гусарскі дух у ім яшчэ жывы, але салдатчына стала ўжо яго другой натурай. Вось на гэтым супастаўленні — саркастычных адносін да жанчын і кахання, салдатчыны і гусарскай, ветлівасці і будуецца гэты цікавы, сапраўды камедыйны вобраз.

Яго сябра — ротмістр па характару больш рэзкі чалавек. Ён таксама вельмі не любіць жанчын, усё жыццё яго прайшло ў арміі — у кавалерыйскіх войсках, і яго сэрца паспела ўжо агрубець. Народны артыст СССР У. Уладамірскі іграе сваю ролю ў фарсавым плане. Гумар гэтага вобраза будуецца на больш яркіх фарбах з некаторым сатырычным адценнем. Асабліва выразны акцёр у такіх сцэнах, як перапалох сясцёр ад гарматнага стрэлу, у эпізодах кахання з паннай Анеляй, у спрэчках з маёрам. Праўда, у першым прызнанні ў каханні Анелі акцёр занадта захапляецца сваёй ігрой і часам нават трошкі пераігрывае.

Запамінаецца ў спектаклі з прыяцеляў маёра і палкавы капелан. Гэты ціхі чалавек па свайму рэлігійнаму абавязку лічыць доўгам папераджаць сваіх дружбакоў і асабліва маёра ад розных кепскіх учынкаў, у прыватнасці, у дачыненні да дам. Заслужаны артыст БССР З. Стома валодае яркім камедыйным талентам. Гэтую ролю ён вядзе ў вадэвільным плане. Яго гумар грунтуецца на выяўленні палахлівай натуры гэтага дробнага чалавека, разгубленасці і дзіўным сяброўскім абавязкам.

Удала дапаўняюць гусарскую кампанію малады паручык Эдмунд у даволі прыемным выкананні маладога артыста Л. Казлоўскага і вельмі прывабныя вобразы старых гусараў. Ролі іх удала выконваюць заслужаны артыст БССР В. Краўчоў (Гжэгож) і артыст С. Хацкевіч (Рэмбо).

Даволі разнастайна абмалявана ў спектаклі і жаночае асяроддзе. Хочацца звярнуць увагу на вобразы сясцёр, якія ў спектаклі займаюць адно з цэнтральных месц. Перш за ўсё трэба адзначыць народную артыстку СССР Л. Ржэцкую, якая па-майстэрску выканала ролю пані Аргановай. У гэтай пані адна мэта, каб як хутчэй выдаць дачку замуж. У яе сварлівай гаворцы, шляхетнай шапялявасці і ў нейкай капрызнай нервовасці ёсць і вадэвільныя і часткова фарсавыя фарбы.

Вобразы панны Анелі і пані Дандальскай, бясспрэчна, фарсавыя. Заслужаная артыстка БССР Р. Кашэльнікава даволі разнастайна абмалёўвае фігуру Анелі, у якой ёсць дзве мэты — самой выйсці замуж і дапамагчы сястры выдаць сваю дачку. Найбольш камедыйна яркія сцэны з ротмістрам. У пані Дандальскай (нар. арт. БССР В. Галіна) у жаданні дапамагчы сястры выяўляецца своеасаблівая сварлівасць і жаночая нецярплівасць. Роля сыграна ў сатырычным плане, што зблізкае яе з фарсавым напрамкам спектакля.

Зосю — дачку пані Аргановай па тэатральнай звычцы можна было-б назваць «блакітнай роллю», але дзякуючы камедыйнай іскрыстасці і таленавітай ігры заслужанай артысткі БССР Т. Аляксеевай і гэты вобраз пакідае прывабнае ўражанне.

Са стылю спектакля некалькі выбіваюцца вобразы пакаёвай: Юзі (арт. Г. Макарава), Зюзі (арт. Е. Кавалёва) і Фрузі (арт. Б. Дакальская). Яны вельмі мітуслівыя, аднастайныя і па-мастацку невыразныя.

Поспеху спектакля «Дамы і гусары» значна спрые мастацкае афармленне Ц. Кіпнеса і музыка беларускага кампазітара Г. Вагнера.

Глядач добра ўспрыймае гэты яркі камедыйны спектакль.

А. ЕСАКОЎ.
(Чырвоная Змена)

Беларускі драматычны тэатр імя Янкі Купалы. «Выбачайце, калі ласка». Гарошка — Г. Глебаў, Печкуроў — П. Іваноў, Моцкін — У. Дзядзюшка.

Выданне музычнай літаратуры

Міністэрства культуры БССР зацвердзіла тэматычны план выдання музычнай літаратуры на 1957 год. Будуць выдадзены шэсць зборнікаў музычных твораў — «Піонерскія песні», «Хоры», «Педагагічныя творы», «Інструментальныя п'есы», «Песні і рамансы». Майкапар — «Бірулькі» і Бах — «Маленькія прэлюдыі і фугі», намечана выпусціць чатыры музычныя творы буйных форм — кантату «Сказ аб мядзведзіцы» А. Багатырова, фартэпіянны квінтэт П. Падкавырава, канцэрт для цымбал № 1 (клавір) Д. Камінскага, сімфан'ету (партытура) Н. Аладава.

Тэматычны план прадугледжвае таксама выданне цэлага раду музычных твораў малых форм. Сярод іх —рамансы «Насця» і «Сняжынка» Н. Аладава, два рамансы Л. Абелёвіча на словы Адама Міцкевіча, сем рамансаў А. Багатырова на словы М. Ю. Лермантава, народная песня «Далёка сяло роднае» ў апрацоўцы Г. Вагнера, урыўкі з оперы «Марынка» Г. Пукста, песня «Узыйшло ўжо сонейка» на словы Я. Купалы і раманс «Фея» на словы М. Горкага ў апрацоўцы Я. Цікоцкага і іншыя.

Будуць выдадзены песні Д. Лукаса да кінофільмаў, марш беларускіх фізкультурнікаў і песня «Край палескі» В. Алоўнікава, зборнік апрацовак беларускіх народных песень Г. Пукста, зборнік новых беларускіх народных песень у запісах Мухарынскай, Цітовіча, Алоўнікава, Чуркіна і г. д.

Усяго ў 1957 годзе Белдзяржвыдавецтва выпусціць 48 назваў музычнай літаратуры тыражом 90 тысяч экземпляраў.

(БЕЛТА)

ІЗІ ХАРЫК

З нас мала хто ведае зараз аб Ізі Харыку — таленавітым паэту і актыўным грамадскім дзеячу — камуністу. А варта ведаць аб ім.

Ізі Харык нарадзіўся ў 1898 годзе ў мястэчку Зембін на Міншчыне. Быў сынам беднага шаўца.

Пачынаючы ад самых ранніх твораў уся творчасць Ізі Харыка кроўна звязана з беларускім народам. З беларускай песняй, пейзажам, бытам беларускага народа паэт не раставаўся праз усё сваё жыццё.

Да важнейшых твораў Ізі Харыка належаць: зборнік вершаў «На гэтай зямлі», паэмы «Мінскія балоты», «Хлеб», «Душой і целам» «Тыдзень за тыднем», гістарычная паэма «На чужой бяседзе».

Ізі Харык пісаў свае творы на яўрэйскай мове. Вялікае значэнне творчасці Ізі Харыка заключаецца ў тым, што ў сваіх творах ён адлюстраваў побыт беларускага народа на самых галоўных этапах яго гістарычнага развіцця. Яго голасам загаварылі прыгнечаныя царызмам працоўныя масы Беларусі. Памёр паэт у 1937 годзе.

Вось урывак з яго паэмы «На чужой бяседзе» у перакладзе на беларускую мову Сяргея Дзергая.

Я знаю цябе, Беларусь,
нібы пяць сваіх пальцаў уласных.
Апоўначы цёмнай напэўна-б
пазнаць тваё сцежкі я здолеў,

Азёры і рэкі з адбіткам нябёсаў
блакітных і ясных...
Лясы скрозь — смала на ялінах,
бярозак аснежаных голле...

Я ведаю крыўду спрадвечную
вёсак тваіх невідучых,
Самотнасць мястэчка
і слізкую цвіль гарадскіх сутарэнняў.

Старое ўжо ў небыт сплыло,
але варта мне вочы заплюшчыць —
Зноў бачу магіл дзірваны
— надтруннае бачу каменне.

Здаўна незлічоным багаццем
быў край беларускі наш слынны,
А сітнага бохан, як месяц,
ў сне нам з'яўляўся звычайна...

Багацце, багацце!..
Аб ім расказаць могуць парабкаў спіны
І стогны людзей, катаваных
у панскіх маёнтках на стайнях.

Дубровы, бары... толькі панскі, скарбовы:
лес гэты бязмежны.
Маліна ў ім, грыб залаты...
не кранеш іх і дзеля забавы.

У такім лесе крыніц шмат празрыстых,
звяроў шмат драпежных...
І нават сягоння нядзіва знайсці тут
след часу крывавы.

Лясы. Зноў лясы. Нетры. Пушча.
Навокал дрымотна і глуха.
Лясы. На смалістых ствалах
стынуць кропелькі слёз бурштынавых.

Стаіш... І здаецца, што голас чуваць...
Прыслухоўвайся, слухай...
Дзесь там, у глыбі нараджаецца гук
песень вольных і новых.

БАБРУЙСКАЯ КРЭПАСЦЬ

З далучэннем да Расіі (1793 год) Бабруйск, знаходзячыся ў выгадным геаграфічным становішчы, набыў стратэгічнае значэнне ў справе аховы заходніх рубяжоў краіны. Цар Александр І выбраў яго месцам для будаўніцтва крэпасці, якая павінна была стаць апорным пунктам і плацдармам на выпадак вайны.

Будаўніцтва крэпасці ўзначаліў інжынер - генерал граф Остэрман. Месцам для будаўніцтва было выбрана ўзвышша, якое панавала над акружаючай мясцовасцю, пры ўпадзенні рэчкі Бабруйкі ў Бярэзіну, у адным кілометры ад горада. Будаўніцтва, у якім прымалі ўдзел лепшыя фартыфікацыйныя майстры, вялося па ўсіх правілах будаўнічага майстэрства таго часу. Бастыённыя фарты з рэвелінамі, земляныя валы, каменная адвесная сцяна, падземныя хады ў спалучэнні з натуральнымі перашкодамі — двума рэкамі рабілі крэпасць непрыступнай.

Ужо напярэдадні Айчыннай вайны 1812 года Бабруйская крэпасць была першакласнай. І хоць ёй не давялося адыграць вялікую ролю ў вайне, крэпасць тым не менш з'явілася значнай перашкодай супраць прасоўвання войск напалеонаўскага маршала Даву. Пад прыкрыццём Бабруйскай крэпасці войскі Баграціёна атрымалі чатырохдзённы адпачынак і паспяхова злучыліся з першай рускай арміяй.

У далейшым Бабруйская крэпасць больш не выкарыстоўвалася як фартыфікацыйнае збудаванне. Затое яна атрымала шырокую вядомасць як страшэнная турма, у падзямеллях якой загінула нямала няўгодных царскаму самадзяржаўю людзей.

Каменныя казематы крэпасці захоўваюць памяць аб знаходжанні тут прагрэсіўна настроеных, перадавых прадстаўнікоў тагачаснага грамадства, з якімі па-зверску распраўляўся царызм. У крэпасці адбывалі пакаранне ўдзельнікі паўстання 14 снежня 1825 года на Сенацкай плошчы ў Пецярбургу. За прыналежнасць да тайнага таварыства ў Бабруйскую крэпасць было саслана «на вечныя катаржныя работы» нямала афіцэраў царскай арміі і флоту. Некаторыя з іх знайшлі магілу ў падзямеллях крэпасці. Такі-ж лёс напаткаў і многіх асуджаных па «сунгараўскай справе», петрашэўцаў і іншых.

І хоць зняволеных у крэпасці трымалі ў строгай тайне, ізалявана ад вонкавага свету, звесткі аб іх пакутах усё-ж пранікалі за межы Бабруйска і выклікалі гнеў і абурэнне ў прагрэсіўных колах грамадства.

Калі да вялікага дэмакрата і пісьменніка Аляксандра Герцэна, арыштаванага царскімі ўладамі, дайшла вестка аб тым, што яму пагражае Бабруйская крэпасць, ён у пісьме сваім прыяцелям пісаў: «Няхай Сібір, няхай сабе што, але толькі не гэтая страшэнная турма на рацэ Бярэзіна».

Пазней, пры Нікалаі ІІ, Бабруйская крэпасць была ператворана ў турму для салдат, якія «правініліся». Тут размяшчаліся дысцыплінарныя батальёны. Салдаты знаходзіліся ў невыносных умовах.

Усё гэта не магло не выклікаць і сапраўды выклікала сур'ёзныя хваляванні. Пад уплывам Бабруйскай сацыял - дэмакратычнай арганізацыі дысцыплінарны батальён у 1905 годзе паўстаў. Частцы салдат удалося ўцячы з крэпасці. Паўстанне-ж было жорстка падаўлена.

Вядомую ролю адыграла крэпасць у перыяд белапольскай акупацыі. Пад прыкрыццём каменных сцен тут у 1920 годзе праводзіла тайныя сходкі рэвалюцыйна настроеная моладзь Бабруйска. Недалёка ад крэпасці ў брацкай магіле пахаваны бабруйскія падпольшчыкі, расстрэляныя белапольскімі акупантамі.

Да Вялікай Айчыннай вайны ў Бабруйскім краязнаўчым музеі, у асобным аддзеле, была сканцэнтравана вялікая колькасць матэрыялаў аб гісторыі горада і крэпасці. У час вайны яны амаль цалкам былі знішчаны. Вельмі шкада, што дырэкцыя музея не прымае неабходных мер да аднаўлення гэтага цікавага аддзела.

І. МІНДЛІН.
(Звязда)

„Дзень як ... штодзень ...”

Калі пад’язджаем да новай мясцовасці, у якой мы яшчэ ніколі не былі — заўсёды хвалюемся. Што мы там новага і цікавага знойдзем? Як там нас прымуць людзі? І вось хоцьбы дзеля таго я-б ніколі не змяніў-бы прафесіі, пры ўсіх яе цяжкасцях, на якую іншую.

Так я думаў — выходзіўшы з чыгуначнай станцыі ў Кляшчэлях. Што можна знайсці ў аблітай імглой мясцовасці, якая перарасла вёску, а недарасла яшчэ да горада.

Зяваючы з нуды, сядаў на веласіпед сонны міліцыянер. Далей з імглы паказвалася грамадка дзяцей — школьнікаў і работнікаў, якія ішлі да новабудаванай пякарні. «Дзень, як цодзень» — спяваў хтосьці фальшывым голасам.

У кіёску з часопісамі сядзіць бясчынна сумная дзяўчына. Ніхто нічога не купляе. Нават найбольш атракцыйныя часопісы ляжаць на выстаўцы і ніхто імі не цікавіцца.

І так: з 5-ці экземпляраў штотыднёвіка «Свят» не прадаецца амаль ні воднага. «Жыцця Беластоцкага» прыходзіць у тыдзень 30 экз. з чаго 15 экз. адсылаецца. Тое самае з «Газетай Беластоцкай».

«Праўды» — кажа прадаўшчыца — прыходзіць 20 нумараў і ўсе адсылаюцца.

— А — як з «Нівай» — пытаюся далей?

— Прыходзіць у тыдзень тры нумары — а прадаем толькі адзін.

Падпісана «Ніва» — на І квартал толькі 14 экзэмпляраў.

На 2.000 жыхароў у Кляшчэлях налічваецца больш 1.500 беларусаў г. зн. на 100 чалавек — толькі адзін чытае часопіс выданы на сваёй роднай мове.

Родная мова — колькі з гэтым словам спалучаецца духовых перажыванняў, пачуццяў, а часта і смутку, асабліва ў тых, якія знаходзяцца на чужыне і не чытаюць яе.

Ведаем добра з тых пісьмаў, якія прысылаюць нам людзі з Англіі, Францыі, Нямеччыны, ЗША і іншых краін свету.

А ці ў нас людзі тое адчуваюць?.

Язэп Ш. — сур’ёзны гаспадар, цешыцца вялікім аўтарытэтам, яму ўжо больш чым 50 гадоў.

Ён так кажа:

— Я гэту «Ніву» — вельмі люблю, падпісваю і час-ад-часу цэлую чытаю. Бо як вам прызнацца — не вельмі ўжо добра бачу і... магу чытаць.

*

Мяне — як былога настаўніка цікавіць школа...

Прыемна было бачыць і чуць як вучні шостага класа так прыгожа чытаюць казку пра «Каваля вярнідуба».

Потым вельмі ахвотна апавядаюць, гутараць са мной. На маё запытанне колькі з іх чытае «Ніву» — нясмела паднесліся чатыры рукі — потым яшчэ дзве. Мала.

А ці калі вы чыталі «Ніву» разам з настаўніцай ў школе?

— Ніколі.

Вось у чым справа... А ці-ж вучні не маглі-б вечарам пачытаць «Ніву», такім старыкам як Язэп Ш. і іншым людзям, якія вельмі хацелі-б слухаць родную мову — чытаць роднае слова — а не могуць бо не ўмеюць ці не бачаць?...

Якую вялікую работу маглі-б правесці настаўнікі ў сваім асяродзі. Падумайце аб гэтым настаўнікі — падайце такую думку дзецям...

Калісьці ў Кляшчэлях быў драматычны гурток, хор — цяпер гэтага няма.

Вечарэла. Зімовы дзень не доўгі. Зноў над вёскай рассцілаўся белы туман імглы, так што толькі відаць было верх старой гаротна пахіленай царквы.

Зноў, як штодзень, людзі збіраліся ў «гасподу» — карчму... Тыя, што — як казалі — не маюць грошай на падпіску часопісаў — за 10 месяцаў купілі гарэлкі «толькі» на 5.612.500 зл. не лічачы таго, што выдаткавалі ў «гасподзе». А агульны грашовы абарот ГС-у выносіць 16.459.000 зл. Гэта значыць, што ў Кляшчэлях, што трэці грош — людзі... прапіваюць.

А што за поўшоста мільёна злотых можна было-б купіць... А людзі кажуць, што няма грошай на падпіску часопісаў...

Але я не прыехаў за прапагандай часопісаў. Мяне цікавяць таксама і іншыя справы.

Кляшчэлі — гэта сталіца... гаршкоў. Яшчэ і цяпер Кляшчэлеўскімі гаршкамі і збанкамі захапляюцца заграніцай. Ці гэта галіна мясцовай вытворчасці можа развівацца?...

Самы лепшы мастак — Уладзімір Гладзкі наракае на вялікія цяжкасці. Ён не можа дастаць дроў на выпальванне гаршкоў. Наракае на бюракратыю. Напрыклад, атрымаў паведамленне з Цэха рознага рамесніцтва ў Беластоку, што можна атрымаць у Бельску паліва да гаршкоў. Але за ўпоўнаважаннем трэба ехаць у Беласток.

А ці-ж не можна было яго прыслаць заказным пісьмом, разам з паведамленнем?

Старшыня ГС-у наракае, што ніколі не атрымоўвае тых тавараў, якія заказвае. Іншыя радзяць мне пайсці ў млын... Быццам і там многа чаго цікавага можна знайсці...

з соннасці. Вось яны Васіль Артысевіч, Янка Якубоўскі, Сямён Маркевіч, Рышард Невяроўскі, Станіслаў Вэсалоўскі. Гэтыя людзі хочуць адкрыць земляробчую школу. Ужо запісалася 32 асобы, якія хочуць вучыцца, як апрацоўваць зямлю, даглядаць жывёлы каб даход з гаспадаркі быў як найбольшы.

На здымку: Уладзімір Гладзкі робіць збанок.
Фото — аўтара

Ужо зусім пацямнела. Атуленая змрокам і цішынёю ляжыць нерухліва як і ўсё іх жыццё вёска Кляшчэлі.

Ці зусім нерухліва? — Не! Знаходзяцца людзі, якія хочуць выблытацца

Трэба ім дапамагчы.

І. ВЕРАС.

Яшчэ раз аб зняважанай старасці

Некалькі месяцаў таму назад на старонках «Нівы» мы змясцілі артыкул пад загалоўкам «Зняважаная старасць», у якім звярталі ўвагу Прэзідыума ПРН у Бельску на здзекі, якія прычыняе грам. Астасевіч, старэнькім Калішэвічам.

Праз нейкі час Прэзідыум ПРН паведаміў нас, што грам. Астасевіч за здзекі, якія прычыніў старэнькім Калішэвічам быў пакараны прысудам на 10 дзён арышту, або карай 200 зл.

У гэтым паведамленні было ўспамянута, што ад часу атрымання кары, суадносіны грам. Астасевіча да старэнькіх гаспадароў палепшыліся.

У канцы паведамлення падпісанага старшынёй Прэзідыума ПРН у Бельску, тав Іванам Мацеюкам было напісана: «...трэба сцвярдзіць, што грам. Астасевіч дрэнна адносіўся да старэнькіх Калішэвічаў і калі ў далейшым не змеініць сваіх суадносін — то будзе эксмітаваны з памяшкання Калішэвічаў».

Аднак нажаль кара і перасцярога мала ўзрушылі грам. Астасевіча. Ён і ў далейшым здзекваецца над старэнькімі гаспадарамі.

Аб гэтым сведчыць ліст Калішэвічаў у рэдакцыю. «...Ці прыдзе канец гэтаму лінчаванню з боку дзікага кватыранта, які і цяпер пагражае, што нас паб’е... Увольніце нас ад крыўды, бо цяжка жыць!...»

Гэтыя некалькі слоў з лісту Калішэвіча гавораць самыя за сябе. Вось бачым як «паправіліся» суадносіны грам. Астасевіча да старэнькіх Калішэвічаў.

Некалькі дзён таму гаварыў я аб гэтай справе са старшынёй Прэзідыума ПРН у Бельску тав. Іванам Мацеюкам.

Незразумелым мне выдаецца становішча тав. Мацеюча.—«Ды ў нас у Бельску — сказаў ён — такіх апушчаных старыкоў, як Калішэвічы ёсць многа. Я ўжо і сам не ведаю чаго ім яшчэ трэба. Заўсёды яны чагось дамагаюцца».

Вельмі дзіўнае становішча гаспадара павета. Як-жа-ж можна так абыякава адносіцца да такой пякучай справы, як справа апекі над апушчанымі старэчынамі.

А калі справа Сцяпана Калішэвіча — гэта не выключная справа, калі ў Бельску ёсць больш пакрыўджаных старэчын — тады здаецца, што абавязкам Прэзідыума ПРН, з’яўляецца, як найхутчэй вырашыць гэтую праблему. Так быць далей не можа, каб пакрыўджаныя старэчыны не знайшлі падтрымкі і ўсебаковай апекі з боку Прэзідыума ПРН.

Справа старэнькіх Калішэвічаў ёсць ясная. Не можна дазволіць, каб у далейшым грам. Астасевіч здзекваўся над імі.

Ад старшыні Прэзідыума ПРН у Бельску — тав. Івана Мацеюка дамагаемся, каб словы яго былі згодны з учынкамі.

В. Б.

Па слядах Рыгара Шырмы

Сані лёгка беглі па дарозе сярод поля. Рослы дзядзька ў шапцы - вушанцы трымаў за лейцы. Часам адзываўся да мяне.

З дзядзькам мы гутарылі па-беларуску.

Зайшла гутарка аб вясковых песнях. Дзядзька расказаў, як калісь да вайны, быў у іх вёсцы вядомы дырыжор, кампазітар і збіральнік песеннага беларускага фальклору Рыгор Шырма і запісваў іх вясковыя песні.

Я ўзрадавалася. Значыць папала на сляды Шырмы.

Быў вечар. Я сядзела на цёплай ляжанцы каля печы ў хаце Вінцука Карпюка, у вёсцы Страшава.

Не памятаю ўжо як, гаспадар успомніў Якуба Коласа: «пісаў калісь Якуб Колас: каб не было цюрмаў, здзекаў».

Сын адчыніў шуфляду, дастаў «Беларускі Каляндар» «Нівы» і падаў бацьку. Там на адваротнай староньцы надрукаваны некаторыя вершы, Я. Коласа і Я. Купалы, між іншым верш Я. Коласа «На Новы Год» — з гэтымі іменна словамі. Гаспадар узяў каляндар у рукі і маўчкі чытаў.

НА ВЯСКОВЫМ СЯЛЯНСКІМ СХОДЗЕ

Сёння прыехала кінаперасоўка. Фільм дэманстравалі ў школе. Пасля фільма адбыўся сялянскі сход, на якім абмяркоўвалася шмат важных пякучых сялянскіх спраў, м. інш. справа купна сялянамі машын ГОМ-аўскіх, прызначаных іх вёсцы і справа пабудовы вясковага клуба.

Клуб хочуць пабудаваць невялікім коштам. Дзеля гэтага сяляне намераны купіць барак у Крынках і перавезці яго ў сваю вёску на клуб. Барак з’яўляецца ўласнасцю чыгункі і на яго прадажу патрэбны дазвол жалезнадарожных улад у Ольштыне. Сяляне спадзяюцца, што такі дазвол атрымаюць. Старэйшыя лічаць на дапамогу моладзі. І правільна. Справа клуба павінна быць блізка Страшаўскай моладзі.

НАРОДНАЯ МАЛІТВА

Не хачу я спяваць — адказала адна бабка, калі я папрасіла ў яе старынных песень. — Мо’ таму я так доўга і жыву, што калісь многа спявала і гэтым саграшыла.

Я была моцна здзіўлена...

— А што, вы не хочаце ўжо жыць?

— Не хачу, цяжкае ўжо для мяне жыццё.

— Ах, Божа-ж — адазвалася другая бабка — ці-ж то праўда, што грэх спяваць? Калі так, няхай Бог выбачыць грэх і мне, але-ж песні нашыя такія прыгожыя і заўсёды-ж іх столькі спявалі.

— Так — адазвалася першая бабка, — бывала пры кожнай рабоце спяваем: рвем грэчку, капаем бульбу — згорблены, схілішся да самай зямлі і што-ж, — пачынаеш спяваць — лягчэй робіцца. Цяпер ужо і голасу таго няма.

Народная песня — малітва народная, — падумала я — у якой чалавек шукаў супакою, палёгкі, радасці і знаходзіў гэта; у якой выліваў сваё гора і марыў аб лепшых днях, пры дапамозе якой звяртаўся да зямелькі роднай, да роднага поля, да сябе самога і атрымліваў сілу і розум.

НЯМА ТО ЯК ЛЯВОНІХА.

Коля Лебядзінскі са Страшава — гэта добры музыкант. Гармонік у яго руках іграў як зачараваны. Любасць паслухаць! Бадзёрыстыя зыкі адганялі стомленасць і застаўлялі кроў у жылах хутчэй кружыцца.

Не выцерпела і маці Колі і прышла паслухаць. Некалі першая спявачка ў вёсцы — як кажуць аб ёй — яна і цяпер яшчэ цудоўна спявае, хоць сама да гэтага не прызнаецца.

— Хварэю — духу не хапае — кажа. Але ўсё-ж такі, спявала беларускія частушкі пад гармонік. І яшчэ як спявала! Здавалася, што яна гутарыць з гармонікам.

Эх, умеюць-жа спяваць у нашых вёсках, хоць нідзе не вучыліся гэтаму высокаму мастацтву! Заспявае — сэрца зашчаміць, колькі-ж розных пачуццяў нахлынае на цябе!... І здаецца, што і гора няма на свеце, што і самаму бяда не пачым.

Скончылася мелодыя...

— Эх, няма то, як «Бульба» або «Лявоніха». Ну Коля, давай!

— Лявоніху, Коля, зайграй — падтрымалі гаспадыню ўсе.

Коля палажыў на гармонік пальцы і пайшла «Лявоніха». Не ўсядзелі маладыя і ў цесным пакойчыку затупацелі чаравікі...

Скончылася Лявоніха, а яе жывая мелодыя яшчэ радаснымі бестурботнымі зыкамі адбівалася ў вушах.

Так праходзіў зімовы вечар у вясковай хаце.

ВЕРА ЛЕУЧУК

Б. МАНКЕВІЧ

Друкаваць беларускія падручнікі ці, не?

Часта можна пачуць нараканні, што беларускія школы для таго ці іншага прадмета не маюць беларускіх падручнікаў. Нашы публіцысты ў сваіх выступленнях дамагаюцца навучання на беларускай мове не толькі ў сярэдніх агульнаадукацыйных школах, але і ў прафесіянальных. Гэта правільна, яно так і быць павінна.

Аднак, каб дамагаццa навучання на беларускай мове ў сярэдніх школах, трэба мець на гэта падставу, якой павінна быць адпаведна разбудаваная сетка беларускіх школ. Дзеля таго трэба было-б даследаваць, ці ў беларускіх школах усе прадметы выкладаюцца на беларускай мове, а калі не, дык чаму? Я думаю, што на гэту тэму шмат што маглі-б сказаць настаўнікі беларускіх школ.

У першыя гады існавання беларускіх школ у Польшчы, часта той ці іншы прадмет выкладаўся на польскай мове, бо не было адпаведных падручнікаў. Так, гэта былі аб'ектыўныя прычыны і з імі можна было да некаторай ступені мірыцца. Тады беларускія школы карысталіся падручнікамі, прывожанымі з Мінска, ды і цяпер у VIII — XI класах карыстаюцца гэтымі-ж падручнікамі.

Сарганізаваць апрацоўванне і выданне беларускіх падручнікаў было даволі цяжка, але пачынаючы ад 1951 г. падручнікі для I — VII класаў друкуюцца рэгулярна. Так, Дзяржаўнае выдавецтва школьных падручнікаў у Варшаве ў 1951 г. выпусціла 5 беларускіх падручнікаў, у 1952 г. — 1, у 1953 г. — 10, у 1954 г. — 8, у 1955 г. — 7 (у гэтым адно ўзнаўленне), у 1956 г. — 10 (у гэтым 7 узнаўленняў). Значыць, у асноўным выданне падручнікаў для I — VII класаў было закончана ў 1955 годзе. У 1956 годзе першым выданнем выйшлі толькі 3 падручнікі: геаграфія для VII класа і хрэстаматыі для VI і VII класаў.

Друкаванне беларускіх падручнікаў для сярэдніх школ (VIII — XI класы агульнаадукацыйных школ) не прадбачана дзеля малой колькасці вучняў у гэтых школах.

Цяпер адно пытанне. Ці выдаваемыя беларускія падручнікі трапляюць у беларускія школы? Бадай што не заўсёды, бо наогул невялікія тыражы беларускіх падручнікаў разыходзяцца вельмі павалі.

Возьмем некалькі прыкладаў. Дзяржаўнае Прадпрыемства «Дом Ксёнжкі» падало ў сваёй справаздачы такія даныя:

Падручнік	Клас	Год выдання	Тыраж	Запас на 19.XI.56
Арыфметыка	I	1951	5000 экз.	2294 экз.
Арыфметыка	II	1951	5000 „	2582 „
Арыфметыка	III	1951	5000 „	3644 „
Арыфметыка	IV	1951	5000 „	3410 „
Арыфметыка	V	1953	2000 „	1340 „
Арыфметыка	VI	1953	2000 „	1761 „
Пазнай сваю краіну	III	1951	5000 „	4236 „

З прыведзенай табліцы вынікае, што падручніка геаграфіі для III класа «Пазнай сваю краіну» было прададзена за 6 год толькі 764 экземпляры, «Арыфметыкі для V класа» — за 3 гады толькі 660 экземпляраў.

Калі справаздача «Дому Ксёнжкі» згодна з фактычным станам, дык з гэтага трэба было-б зрабіць вывад, што нават у першых класах беларускіх школ не ўсе прадметы выкладаюцца па-беларуску. Такі малы попыт на беларускія падручнікі можна яшчэ тлумачыць перадаваннем падручнікаў вучнямі наступным класам. Аднак трэба было-б ведаць, у якім маштабе гэта адбываецца.

Большы попыт маюць падручнікі для навучання мовы. Буквар выдадзены ў 1954 годзе тыражом 4.000 экз. амаль зусім прададзены (засталося толькі 219 экз.) Цяпер рыхтуецца другое выданне.

Падручнікамі для навучання мовы карыстаюцца таксама вучні польскіх школ, у якіх беларуская мова выкладаецца як прадмет. Паводле даных, сабраных Міністэрствам Асветы, у беларускіх школах у першым класе ёсць 700 вучняў, у другім — 612, а ў другім класе польскіх школ беларускай мове навучаецца 1.340 вучняў. У далейшых класах маем адпаведна: у трэцім — 600 і 1 161, у чацвёртым — 541 і 1.134, у пятым — 526 і 1.067, у шостым — 454 і 942, у сёмым — 443 і 790 вучняў.

5 лютага г. г. у памяшканні Дзяржаўнага выдавецтва школьных падручнікаў адбылося пасяджэнне Тыражнай камісіі. У склад камісіі ўваходзяць прадстаўнікі Міністэрства Асветы, Дзярж. выд. шк. падр., «Дому Ксёнжкі». Разгледзіўшы стан запасу падручнікаў у кнігарнях і складах «Дому Ксёнжкі» камісія вырашыла не друкаваць і ў гэтым годзе новых падручнікаў арыфметыкі для II, III і IV класаў, хоць падручнікі ўжо падрыхтаваны да друку.

Малы попыт на беларускія падручнікі, асабліва ў старэйшых класах сямігодкі, абуджае вялікі непакой.

Міністэрства Асветы і Беларускае грамадска - культурнае таварыства павінны даследаваць, чаму беларускія падручнікі не трапляюць у школы. Чаму, напрыклад, «Дом Ксёнжкі» прадаў за два гады толькі 66 экземпляраў фізікі для VII класа? (Выд. 1955, тыраж 2.000 экз., запас на 19.XI.56 г. — 1934 экз.).

На друкаванне беларускіх падручнікаў ідуць дзяржаўныя сродкі. Зразумела, што пры малых тыражах пролаж не пакрывае кошту. Але некаторыя падручнікі зусім не карыстаюцца попытам і таму трэба справу вырашыць, ці наогул такія падручнікі трэба друкаваць.

Цікавая вестка

У СССР ваўкоў нішчыцца з самалёта. Вось у Пензенскай акрузе паляўнічы аматар — А. Пылкоў сапраўды добра нішчыць воўчыя стады. Самалёт вядзе лётчык — С. Бакланаў.

На здымку бачым паляўнічых пасля ўдачнага палявання. *Фото — ЦАФ*

З народнага

Вішня

Гэта было даўно. На вішнях спелыя вішні віселі. Па вуліцы маладая пастушка праходзіла. Убачыўшы вішні яна зарваць іх захацела.

Памаленьку на плот узлезла, па галінцы за галінкай на дрэва ўзабралась. Глядзіць на спелыя вішні. Асталося толькі зарваць і ў рот пакласці. А тут абламалася галінка і паляцела пастушка ўніз ды павісла на суку. Міма праходзіў малады пастушок і ўбачыўшы такую ідылію, хутка на помач паспяшаў. Узлез на дрэва і зняў з сука пастушку. Узваліў сабе на плечы і хоць яна цяжкая была — аднак на зямлю знёс.

Абамлеўшую пастушку ў пачуццё пачаў прыводзіць. Узяў самую спелую вішню раздушыў, і хоць сокам вішні абрызгаў сябе і пастушку — аднак ачуціў.

Надоўга ў іх астаўся ўспамін таго дня. Д.

Неабгрунтаваная баязлівасць

Аб шавінізме і нацыяналізме мы ўжо не раз пісалі. Несумненна, пасля кастрычніцкага пералому ў нашай краіне розныя варожыя нацыяналістычныя элементы выплылі бруднай пенай, як гаворыцца, на шырокую ваду дэмакратызацыі. Нямала таксама было праяў нацыяналізму і спроб дыскрымінацыі беларускага насельніцтва, асабліва на Беласточчыне, хаця некаторыя і стараюцца ўгаварыць, што ў нас на Беласточчыне існуе ідылічнае сужыццё паміж польскім і беларускім насельніцтвамі.

Асноўная маса насельніцтва Беласточчыны ўласціва зразумела працэс дэмакратызацыі ў нашай краіне, таму нацыяналістычныя выбрыкі не толькі не знайшлі падтрымкі грамадскасці, а наадварот, прагрэсіўная грамадскасць востра і рашуча заклеймавала іх.

Таму дзіўнай і незразумелай выдаецца нейкая нічым не ўлакладненая баязлівасць некаторых нашых дзеячоў БГ-КТ.

А, што гэткая баязлівасць існуе — гэта праўда, тут няма чаго сумнявацца.

Бо як-жа інакш можна зразумець такі факт, што на студзенскім пасяджэнні Прэзідыума Праўлення бельскага Аддзела БГ-КТ, дзе абмяркоўваўся план працы Аддзела, даклад старшыні Аддзела ў большай частцы быў прысвечаны пытанню нацыяналістычнай нагонкі на беларусаў, чым іншым справам.

Гэта баязлівасць неабгрунтавана, непатрэбна, а нават шкодна ў працы Таварыства.

Яшчэ горш, калі гэткія настроі перадаюцца і партыйным актывістам, калі ў партыйным актыве існуе нейкі штучны падзел на актывістаў польскай нацыянальнасці і актывістаў беларускай нацыянальнасці, калі гэтыя штучныя групы партыйных актывістаў імкнуцца даказаць сабе ўзаемна нацыяналістычныя імкненні.

Вельмі добра, што гэтай справай у канцы зацікавіліся таварышы з Павятовага камітэту ПЗПР у Бельску і сарганізавалі лекцыю на тэму «марксізм, а нацыянальная праблема», якая ў вялікай меры прычынілася да ліквідацыі гэтага, шкоднага ў працы партыйнага актыву, падзелу і да ўласцівага зразумення супольных мэт партыйнага актыву ў рэалізацыі праграмы партыі, нягледзячы на яго нацыянальную прыналежнасць.

Пара ўжо, каб і таварышы з Прэзідыума праўлення бельскага аддзела БГ-КТ зразумелі гэтыя супольныя мэты. У сучасны момант няма патрэбы баяцца польскага нацыяналізму і нагонкі на беларускае насельніцтва, няма патрэбы рабіць паніку, бо яна нічога добрага нашай справе не прынясе, наадварот — яна будзе садзейнічаць развіццю нейкай неўпэўненасці сярод беларускага насельніцтва.

Зараз ёсць нямала важнейшых праблем у працы Таварыства. Вось напрыклад у Бельскім павеце ёсць яшчэ многа беларускіх вёсак, якія вельмі мала, а неаднойчы і зусім, не ведаюць аб Таварыстве, аб яго заданнях і мэтах. Трэба разбудзіць культурную дзейнасць сярод нашай вясковай, беларускай моладзі.

Пара аднавіць дзейнасць маладзёжнага мастацкага калектыву ў Зубаве, які існаваў там да 1953 года і карыстаўся вялікай папулярнасцю сярод насельніцтва, а за сваю добрую працу быў узнагароджаны піянінам. Зараз гэтае піяніна хоча забраць Аддзел асветы, таму што яно стаіць у Зубаве невыкарыстаным.

Трэба аднавіць дзейнасць гэтага калектыву, тады і піяніна ў Зубаве спатрэбіцца.

Чаму-ж не аднавіць дзейнасць беларускага маладзёжнага хору ў Дэніскаx, Орлі ці другіх вёсках Бельскага павета?

Трэба як найхутчэй стварыць магчымасці да дзеяння гэтых мастацкіх самадзейных калектываў. Няхай яны са сваімі рэпертуарамі паедуць не толькі ў беларускія вёскі, але і ў польскія, тыя так званыя «шляхецкія», там з не меншай цікавасцю будуць іх слухаць. Хто ведае, мо' тады не будзе выпадкаў расклейвання антыбеларускіх лістовак, (як гэта мела месца ў Боцьках падчас выбарчай кампаніі) і іншых нацыяналістычных выбрыкаў.

Мне здаецца, што зараз ёсць шмат важнейшай работы таварышам з Прэзідыума праўлення бельскага аддзела БГ-КТ ніж спрэчкі над нацыяналізмам і шавінізмам.

В. БАРШЧЭЎСКІ

КАМЕННІ РАСКАЗВАЮЦЬ

Супрацоўнікі Брэсцкага абласнога ўпраўлення культуры рыхтуюць «Кароткі даведнік па помніках культуры Брэсцкай вобласці».

Адзін з раздзелаў гэтага даведніка прысвечан каменням, што многія стагоддзі ляжаць на палях і ў вёсках. Адны з іх маюць значэнне помнікаў, другія з'яўляюцца пагранічнымі знакамі, трэція маюць сувязь з народнымі сказамі.

У Брэсцкай вобласці знойдзена некалькі цікавых у гістарычных адносінах каменняў.

У рове ля хутара Кут Гарадзішчанскага раёна ляжыць вялікі камень (вышэй за рост чалавека). Сярод мясцовых старажылаў гэты камень вядомы пад назвай «камень філарэтаў».

Адкуль з'явілася гэтая назва?

У 1821 годзе ў гор. Вільна было арганізавана тайнае таварыства «філарэтаў». Вялікі польскі паэт Адам Міцкевіч быў адным з галоўных членаў гэтага таварыства. Можна меркаваць, што ён і лаў назву каменю. У народзе гаворапь, што ля гэтага каменя Міцкевіч любіў пісаць вершы.

У вёсцы Завоссе Гарадзішчанскага раёна, дзе раней знаходзіўся маёнтак Міцкевічаў ёсць камень, на якім выгравіравана: «24.XII.1798» — дата нараджэння Адама Міцкевіча.

На камені, які знаходзіцца ля вёскі Баркі Пружанскага раёна, высечана лічба: «1864».

Аб чым гаворыць гэтая дата?

Звернемся да гісторыі. 1864 год — год пакарання смерцю вядомага беларускага рэвалюцыянера - дэмакрата Кастуся Каліноўскага. У 1863 годзе Каліноўскі ўзначаліў сялянскае паўстанне. Ён кіраваў «чырвоным жондам». У Брэсцкай вобласці ёсць шмат памятных месц, якія звязаны з баявымі дзеяннямі паўстанцаў. У студзені 1863 года двухтысячны атрад Каліноўскага зрабіў напад на горад Пружаны. У вёсцы Хатынічы Ганцавіцкага раёна Каліноўскі вёў, жорсткі бой з царскімі войскамі. У вёсцы Зорані Столінскага раёна знаходзіцца брацкая магіла паўстанцаў. Каліноўскага ў студзені 1864 года выдаў здраднік царскім войскам. Каліноўскі быў арыштаван і прыгавораи да пакарання смерцю. 10 сакавіка 1864 года ён быў павешан у гор. Вільна. Відавочна, дата «1864» цесна звязана з імем Каліноўскага.

П. АВАКУМАЎ.

Цукеркавае дрэва

У Абхазіі расце цікавае дрэва, якое называюць цукеркавым. Убачыць яго можна не толькі ў дэндрарыях і парках, але і ў калгасных садах і нават у выглядзе жывой загароды ўздоўж шасэ. У канцы восені, калі вы моцна страсянеце такое дрэва, «цукеркі» пасыплюцца з яго даждж*ом. Але гэта не плады, як можна было-б падумаць, а шэрыя непрыгожыя на выгляд плоданожкі, якія ўтрымліваюць у правяленым стане 47 працэнтаў цукру і нагадваюць па смаку разынкі. Калгаснікі збіраюць «цукеркі» ў пучкі і, злёгку падсушыўшы, накіроўваюць у продаж.

Цікавую загадку задало цукеркавае дрэва вучоным усіх краін. Доўгі час яго лічылі ў нас экзотам. На дошчачках наведвальнікі батанічных садоў маглі прачытаць надпіс: «Гавенія дульцыс» — салодкая гавенія, або цукеркава дрэва. Радзіма — Японія, Кітай, Карэя».

Сваё імя дрэва атрымала ў XVIII стагоддзі. Яго назваў так падарожнік Тунберг у гонар галандскага камісара ў Японіі Давіда вандэр Гавена, які садзейнічаў рабоце вучонага. Але назва гэта з навуковага пункту гледжання, неабгрунтаваная, таксама, як няправільна і сцвярджэнне, што радзіма цукеркавага дрэва Японія, Карэя і Кітай. Гэтае дрэва расце ў Савецкім Саюзе з даўніх часоў.

Можна меркаваць, што сотні год назад кітайцы вывезлі ад нас цукеркавае дрэва і культывавалі яго ў сябе. У культурным выглядзе яно трапіла ў Японію.

Драўніна цукеркавага дрэва цэніцца за трываласць, з яе робяць шкатулкі, музычныя інструменты, прыгожую, лёгкую мэблю. Апрача таго, само цукеркавае дрэва — меданос: яно прыцягвае пчол.

Фабрыка медыцынскіх інструментаў у Кіеве, між іншым, выпускае сталы да маніпуліравання радыёактыўнымі прэпаратамі. Да гэтага далучаны камплет абсталяванняў, пры дапамозе якога лекары забяспечваюцца ад прэпаратаў.

Сталы гэткія шырока прымяняюцца ў лячэбных дамах СССР. Апрача таго экспартуецца іх у Кітайскую Народную Рэспубліку, Чэхаславакію, Дэмакратычны Ветнам і Фінляндыю.

Інжынер фабрыкі — І. Стрэблеў спраўджвае стол да маніпуляцыі радыёактыўнымі прэпаратамі.

Фото — ЦАФ.

Крылаты парашутыст

Спартсмен - парашутыст, французскі лётчык, удзельнік другой сусветнай вайны Лео Валенцін нядаўна ажыццявіў адну смелую ідэю, якую ён выношваў болш дзесяці гадоў.

У адзін з летніх дзён ён узняўся на самалёце на вышыню чатырох з лішнім кіламетраў. Адсюль ён павінен пачаць прыжок, ставячы сваёй задачай прызямліцца як можна далей. З гэтай мэтай, апрача парашута, ён надзеў лёгкія крылы з пластмасы, прымацаваныя да рук і спіны.

Распусціўшы свае крылы, ён выкінуўся з дзверцаў самалёта ўніз. Некалькі секунд было неразразумела, удасца доследці не, але затым Лео Валенцін авалодаў сабой — трэніроўка дапамагла яму хутка зарыентавацца, — і ён пачаў крута планіруючы спуск на крылах. Над самай зямлёй ён раскрыў парашут і спусціўся звычайным чынам.

Па думцы французскіх авіяцыйных экспертаў, прыжок Лео Валенціна з яго крыламі мае вялікае практычнае значэнне для парашутызма.

Некалькі парад бацькам

Калі хочаце каб вашы дзеці былі здаровы: Штодзённа давайце дзецям крыху сырых фруктаў або гароднiны: яблыкі, моркву, рэпу і інш.

*

Не лячыце самі дзяцей без парады доктара.

*

Беражыце зрок дзяцей: ніколі не дазваляйце ім чытаць лежачы, за абедам, папацёмку і пры яркім святле.

Для жанчын

Як захаваць дыван ад молі

Змажце клеем ліст паперы, густа пасыпце яго нафталінаи, стараючыся, каб ён прыстаў у магчыма большай колькасці. Калі клей высахне, павесце ліст на сцяну пад дыван.

Каб засцерагчы дыван і крэслы ад пылу і молі, адзеньце на іх чахлы. Абіўку мэблі трэба пацерці сумессю шкіпінару і нафталіну (на адну шклянку шкіпінару, сталовую лыжку нафталіну). Каб нафталін растварыўся хутчэй, апусціце бутэлечку з саставам у пасудзіну з гарачай вадой і ўзбоўтайце да таго часу, пакуль нафталін не растворыцца.

Кулінарыя

Як зрабіць хлебны квас

Жытні хлеб тонка нарэзаць і на блясе паставіць у духоўку. Добра падсушаны хлеб пакласці ў пасуду вялікай ёмкасці, заліць варам, шчыльна закрыць накрыўкай, трымаць сухары ў вары некалькі гадзін. Затым настой працадзіць праз сіта ў другую пасуду. Дрожджы папярэдне развесці ў шкляніцы з цёплым настоем, дадаць цукру і размяшаць, пасля чаго ўліць іх у працэджаны настой і даць перабрадзіць. Пры з'яўленні пены напітак трэба яшчэ раз працадзіць і затым разліць у бутэлькі, закаркаваць іх і вынесці ў халоднае памяшканне, дзе захоўваць да ўжывання.

На 5 л. вады — 1 кг жытняга хлеба, 1 1/2 шклянкі цукровага пяску і 20 г. дрожджаў. У настой можна дадаць крыху мяты або разынак.

А. ОМІЛЬЯНОВІЧ (2)

ТАЦЯНА

Акрываўленых і беспрытомных Жылюкоў фашысты ўкінулі на самаход і завязлі ў Белавежу, у гітлераўскі штаб да барацьбы з партызанамі і кінулі іх у пограб на бетонную падлогу. У тую самую ноч, па ўказанню Янкушка, арыштавана 34 іншых асоб, абвінавачаных за дапамогу партызанам.

Беларусы і палякі запоўнілі падвал гестапа. Сядзелі за адну і тую-ж самую справу.

Пачалося следства. З пакояў, дзе праводзілі допыты, дзень і ноч нясліся стогны і енкі катаваных людзей. Людзі цярпелі нялюдскія здзекі. Гітлераўцы цкавалі іх сабакамі, якія кідаючыся вырывалі кускамі цела, раздзіралі скуру кольбамі і пытамі, катавалі бязлітасна і ўсім на вочы прыводзілі Янкушку.

Тацяну Жылюк уведзена ў следчы пакой. Сцены былі пахляпаны крывёю. Янкушак стаяў з двума гестапаўцамі і курыў папяросу.

— Пазнаеце яе? — звярнуўся да Янкушка гестапавец.

— Так, пазнаю, — гэта Тацяна Жылюк, — адказаў Янкушак.

— Пазнаеце яго? — акінуўся да Тацяны гестапавец.

— Так — прашаптала Тацяна...

Жандарм на доўгіх бусліных нагах, падыйшоў калыхаючыся да Тацяны і падняў пальцам яе бараду ўгару.

— Затым кажы, дзе, калі, каму, ды колькі давала ежы, якія партызаны заходзілі да вас, каму мужык даваў зброю, боепрыпасы, якія інфармацыі збіраў.

— Я нічога не ведаю — дрыжачымі губамі прашаптала Тацяна і пагардліва паглядзела на Янкушка. Гестапавец кіўнуў на яго галавою. — Кажы!

— Я, — пачаў той, — хадзіў да Жылюкоў толькі і толькі разоў, з такімі і з такімі партызанамі, атрымоўвалі тут ежу, бялізну, тытунь, боепрыпасы, апошнім разам былі тады і тады...

І тут Янкушак падрабязна расказаў усё, што ведаў аб Жылюках.

— Эх, Янкушак, Янкушак — прашаптала Тацяна, — Ці ты ведаеш што робіш? Табе гэтага ніхто не забудзе. Прападзем мы — то знойдуцца іншыя, якія табе заплацяць за крыўду, няхай толькі закончыцца вайна. Наглы ўдар па твары разышоўся рэхам па пакоі. Тацяна ўпала.

Гестапавец бязлітасна пабіў яе ботам. Жанчына ўсхапілася на ногі.

— Падыйдзі сюды да акна — кінуў зверскі. Тацяне нешта шумела ў вушах, падыйшла да акна.

— Глядзі — паказаў рукою.

Напроці царквы, паміж старымі дрэвамі, была зроблена вісельня. Вецер калыхаў мёртвыя целы павешаных у адной толькі бялізне партызанаў.

Перад вачыма яе соўваліся белыя плямы.

— Гэта такія, як ты, як вы ўсе — прамовіў гестапавец. І ўсе вы знойдзецеся там. Вось, толькі тады выратуеш сябе, калі пакажаш нам вядомых табе інфарматараў, сувязістаў банды...

Тацяне гучэла ў галаве, засыхала ў горле, у вачах стаяла царква, дрэвы, вісельня і павешаныя ахвяры... Яна не адказала на пытанне.

Гестапавец пачаў біць. Біў куды папала: па галаве, твары, па ўсім целе. З-пад стала выскачыў вялізны сабака воўчай пароды, раз'юшаны, злосны, вочы яго набеглі крывёю — рваў зубамі цела. Немцы ўсё білі. Адзін з іх стукнуў ботам у твар выбіў некалькі зубоў.

Нарэшце засопліся і ператалі біць. Тацяна абамлелая ляжала на падлозе. Яе аблілі вадою і кінулі ў падвал.

Калі ачуняла, пабітае цела балела, сачылася кроў, спух акрываўлены твар, мутнелі думкі ў галаве.

У падвале было холадна, мароз быццам-бы зубамі кусаў. Вада і хлеб не напаўнялі страўніка. У тым-жа часе гестапаўцы выконвалі экзекуцыі на тых, якія былі раней арыштаваны. Аднойчы пасля поўдня, каты паздымалі раней павешаных людзей і вісельня стаяла парожняя.

У гэты вечар ні адной душы не бралі на допыт, ніхто там не заглядаў да арыштаваных. Усюды было ціха. Арыштаваныя не атрымалі належнай на вячэру порцыі вады і хлеба. Ноччу ніхто не спаў. Людзі цяжка ўздыхалі і прадчувалі канец жыцця, што разам з раніцай прыйдзе смерць — прыйдзе і вызваленне ад мук і катавання.

Тацяна сядзела апёршыся галавою аб сцяну. Успамінала сваё жыццё — мінулае. Не надта там і было пра што ўспамінаць. Не прыйшлося ёй надта радасці пазнаць у жыцці. Заўсёды бяда, заўсёды трэба было цяжка, цяжка працаваць.

Калі ўспомніла дзяцей — так сэрца зашчымела боль сціснуў грудзі, у вачах закруціліся слёзы і цёплай стружкай паплылі па твары.

Прайшла ноч. На досвітку з гары пачуліся глухія крокі, чыесьці галасы. Усе ўзіраліся на дзверы. Некалькі гестапаўцаў, сярод іх і Янкушак і шуцман Касіхін ускочылі ў арышт і пачалі палкамі гнаць усіх на калідор.

— Раздзявацца да бялізны — равелі Янкушак і Касіхін. — Хутчэй, хутчэй!

(Працяг на стар. 7)

З жыцця БГ-КТ

У 3-х Аддзелах Беларускага грамадска-культурнага таварыства: Бельску, Варшаве і Саколцы паклікана штатных сакратароў, якія ўжо прыступілі да працы.

*

Аддзел БГ-КТ у Бельску прыступіў да арганізацыі мастацкіх гурткоў у горадзе Бельск. Між іншым тэатральны гурток узяўся за падрыхтоўку п'есы Янкі Купалы «Паўлінка».

*

Варшаўскі аддзел БГ-КТ прыступіў ужо да збірання сярод членаў таварыства падпіскі на «Ніву» на II-гі квартал г. г. Сакратар аддзела сябра Швед на працягу некалькі дзён сабраў каля 30 падпісчыкаў.

Здароўе — справа важная

Пры Павятовым Пункце Аховы Здароўя ў Бельску існуе спецыяльны аддзел лячэння сухот, дзе ў чацвер прымае доктар Шэрапэта — спецыяліст у гэтай галіне з Беластока.

Людзей у гэты дзень збіраецца толькі, што доктару вельмі цяжка ўсіх прыняць.

Варта, каб Павятовы Аддзел Здароўя ў Бельску. Палляскім пастараўся, каб хоць два разы ў тыдзень прыязджаў гэты спецыяліст.

Здароўе грамадзян — справа важная. (с.к.)

ЭКЗАМЕН

Студэнты кафедры беларускай філалогіі пры Варшаўскім універсітэце, здавалі экзамен па польскай мове. Усе 18 студэнтаў здалі экзамены, добра. Дрэнных ацэнак зусім не было.

Каб толькі так далей. (мм)

Сарганізавана ў Беластоку гурток БГ-КТ

Вечарам 14 лютага зала Галоўнага Праўлення БГ-КТ у Беластоку запоўнілася беларускім і польскім насельніцтвам.

Прыйшлі старэйшыя, моладзь, члены БГ-КТ і тыя, якія яшчэ дагэтуль з розных прычын не ўступілі ў рады Таварыства а хацелі-б дапамагчы ў развіцці беларускай культуры.

Беларусаў у Беластоку цікавіць дзейнасць Таварыства. Вось таму пастанавілі яны сарганізаваць гурток БГ-КТ, які распачне культурную дзейнасць сярод жыхароў Беластока.

Аб цікавасці да будучай дзейнасці гуртка сведчаць гарачыя спрэчкі, якія навязаліся пасля дакладу сакратара ГП БГ-КТ, тав. А. Казла.

У кожнага выступаючага ў спрэчках, праяўлялася клапатлівасць за будучую працу гуртка. Кожны стараўся ўнесці чым найлепшую прапанову адносна яго дзейнасці на будучыню.

У спрэчках гаварылася аб тым, што беларусы — жыхары Беластока дагэтуль нічога не рабілі каб развіваць сваю нацыянальную культуру, што многія з іх нават не ведаюць аб слаўным мінулым нашага народа. На гэтым арганізацыйным сходзе асабліва моцна была падкрэслена справа зацікаўлення нашай беларускай інтэлігенцыі сваёй нацыянальнай культурай.

Дзеля таго вырашана арганізаваць у зале ГП БГ-КТ лекцыі па беларускай гісторыі і літаратуры, цікавыя літаратурныя і танцавальныя вечарынкі, сарганізаваць чытальню беларускага друку і кніжкі, спрэчкі над кінофільмамі і г. д.

На заканчэнне арганізацыйнага сходу выбрана праўленне Гуртка, якое будзе кіраваць яго працай.

Старшынёй праўлення выбрана старога беларускага дзеяча А. Кавальчука — рэжысёра Беларускага аматарскага тэатра пры ГП БГ-КТ.

В. Б.

Сумнае двухгоддзе

На дарозе Гайнаўка—Орля, паміж вёскай Махнаты і Мора, два гады таму назад ушчэнт разваліўся мост.

Дзе некалі быў прыгожы мост цяпер там воды ракі абмываюць толькі яго жаласлівыя рэшткі.

Людзі вымушаны аб'язджаць гэтае месца праз вёску Корніна праклінаючы пры гэтым свой лёс і мясцовыя ўлады.

ВАСІЛЬ ЯНЮК
Дубічы - Асочныя
Гайнаўскі павет.

Пагаслыя сляды

У 1933 г. у Коматаўцах, Беластоцкі павет, арганізаваўся гурток Таварыства Беларускае Школы. Ініцыятарамі стварэння гуртка з'явіліся: Міхась Мікуць, Рыгор Суботка, Сцяпан Мікуць, Іван Рагацэвіч і інш. Старшынёй Праўлення з'явіўся Сцяпан Мікуць.

У пачатку сваёй дзейнасці гурток прабаваў наладжваць пастаноўкі беларускіх п'ес. Аднак паліцэйскі камісарыят у Цецероўцы быў няўмольным. Катэгарычна забараняў гэтыя пастаўкі, вышукоўваючы розныя аргументы.

Утвораная бібліятэка-чытальня гуртка ТБШ змяшчалася ў хаце Хведара Севастынюка. У вызначаныя дні і гадзіны прыходзілі ў бібліятэку - чытальню людзі, выбіралі сабе кніжкі, сядалі побач на лавах і чыталі. Выпісвана таксама розныя часопісы і газеты на беларускай, польскай і украінскай мовах.

Але што-ж. Такая дзейнасць відавочна не спадабалася ўладам. З ліквідацыяй Таварыства Беларускае Школы,

У гэтым доме змяшчалася бібліятэка-чытальня гуртка ТБШ.

перасталі існаваць і ягс гурткі.

*

Як-жа многа змянілася ад гэтага часу? Сёння беларусы не патрабуюць баяцца паліцыяў. Створаны ўсе ўмовы для таго, каб можна было ў кожнай вёсцы арганізаваць мастацкія гурткі, хаты - чытальні, ставіць п'есы нашых і польскіх драматургаў.

Ці сёння моладзь вёскі Коматаўцы не магла-б распачаць культурную працу сярод насельніцтва?

Хто ім дапаможа

Вёска Тыневічы — ёсць вялікай вёскай у Гайнаўскім павеце. Складаецца яна з Тыневіч Малых і Вялікіх аддзеленых 50-ці метровым альшынавым лесам. Геаграфічнае становішча Тыневіч — прыгожае. Ад поўначы расцягваюцца вялікія абшары тарфяных лугоў, аб паверхні да 1.600 гектараў. На гэтых лугах рассеўся альшынавы лес. З другога боку цягнуцца ўраджайныя палі. Прыгожая вёска Тыневічы!

У Тыневічах ёсць падставовая школа і кааператыў. Вёска мае многа моладзі, якая ў святы займаецца «добрымі гульнямі» — піццём гарэлкі і ігрою ў карты.

Гэтая моладзь вымушана рабіць так, бо няма добрага арганізатара, які мог-бы хоць крыху змяніць «вясёлае» жыццё моладзі. А можна было-б сарганізаваць напрыклад гурток ЛЗС (гурток такі нібы-та існуе зара зу Тыневічах, ды толькі на паперы, а не практычна). Моладзь наша да спорту прыхільная. Калі вясной у мінулым годзе ад гадзіны 16-ай да захаду сонца штодзень гралі ў мяч хлопцы, дзяўчаты, настаўнікі і працаўнікі ГРН — было лепш. Ды гралі датуль, пакуль не пабілі мяча.

Не толькі спортам можна заняцца ў нашай вёсцы. Можна сарганізаваць клуб, чытанне кніжак, часопісаў, гульні ў шашкі, шахматы і г. д.

У Тыневічах можна было-б утварыць і добры вясковы хор, бо моладзь здольная да спеву і любіць спяваць. Трэба толькі дапамагчы ім у гэтым. І. А.

Чакаць нельга

Надыходзіць вясна. Сяляне купляюць насенне розных сельскагаспадарчых культур.

Але вось ГС-ы Сакольскага павета не маюць у складах зусім насення лубіну і сарадэлі. Гэтыя расліны адыгрываюць важную ролю ў Сакольскім павеце. Таму ПЗГС павінен паклапаціцца і даставіць насенне ўспамянутых раслін.

Пасля можа быць позна. (мм)

Карыснае супрацоўніцтва

Вядомы жаночы хор з Гарадка ўтрымоўвае сувязі з Мінскам. Менавіта, у часе сваёй пабыўкі ў Гарадку пісьменнік Я. Брыль абяцаў, што дапаможа хору рэпертуарнымі матэрыяламі.

Чакаць не прыйшлося доўга. Тав. Брыль датрымаў слова. Гарадоцкі хор атрымаў песні ў апрацоўцы Цітовіча, для жаночых хораў. Гурток атрымаў таксама некалькі дзесяткаў кніг беларускіх пісьменнікаў. М. М.

МАЛЫМ СЯБРАМ

— Добры дзень, Грышка!

— А, Васілёк, добры дзень!

— Куды бяжыш?

— На лёд!

— А ўрокі падрыхтаваў?

— Э, што там урокі, я і так усё ведаю, а мо' яшчэ і не запытаюць, — адказаў Васілёк, — а ты ідзеш на лёд?' — Я яшчэ не падрыхтаваў геаметрыі і геаграфіі — адказаў Грышка.

— Кінь ты гэтыя кніжкі, ідзем лепш на лёд, пагуляем да вечара, а потым падрыхтуеш.

— Не, я ўперш падрыхтую, а потым пайду гуляць, — адказаў Грышка.

— Ну, як хочаш, а я іду — сказаў Васілёк і пабег.

На другі дзень настаўнік запытаў Васілька «Скажы нам, якія ты ведаеш галоўныя моры і рэкі Еўропы?» Васілёк устаў і... апусціў голаў уніз, нічога не адказваючы.

— Ну, чаго маўчыш, адкажы на пытанне — прасіў настаўнік, але Васілёк не адзываўся. Моўчкі глядзеў на свае замазаныя ўчора балотам чаравікі.

— Што-ж сядай, кепска, не вывучыў урока.

Васілёк сеў і яшчэ больш апусціў голаву ўніз.

Настаўнік выклікаў да адказу Грышку. Грышка ўсё добра расказаў і дастаў пяцёрку. Васільку стала вельмі сорамна за сябе. Ён пастанавіў больш так не рабіць. Ад таго часу ён заўсёды ўперш рыхтуе ўрокі, а потым, калі мае час, ідзе гуляць.

Прыслаў
ВАЛОДЗЯ ГАЛКА
вёска Шчыты.

Пасля доўгай і цяжкай хваробы 18 лютага 1957 года ў 11 гадзін вечара памёр

ЛЯВОНЬ БОГУШ

былы дзеяч Таварыства Беларускіх Школ, рэжысёр Беларускага Тэатру ў Беластоку.

Старыя сябры — ТБШ-оўцы.

ТАЦЯНА

(Працяг са стар. 6.)

Арыштаваныя дрыжачымі рукамі скідалі вопратку. Янкушак бегаў як сабака паміж усімі і біў яшчэ горш чым гестапавец. Паказваў, сваю бязмежную нянавісць. Усіх паставілі пад сцяну. Людзі стаялі ў адной толькі бялізне, некаторыя былі амаль голыя, дрыжэлі ад холаду і перапалоху. Прыйшло яшчэ некалькі гестапаўцаў з сабакамі, акружылі арыштаваных і пагналі ўверх. Ізноў пасыпаліся моцныя ўдары.

На верхнім калідоры стаяла некалькі афіцэраў гестапа. Адзін з іх прачытаў прозвішчы і коратка сказаў: — За дапамогу бандытам, за шкоду прычыненую III-цяй германскай імперыі — усе будуць павешаны.

Янкушак старанна растлумачыў пры тым дадаў свой каментарый.

Гестапаўцы расставіліся густым шпалерам і пачалі выганяць засуджаных на вуліцу.

Тацяна і Ларыён апошні раз глянулі на сябе. Ці думалі яны што? Мабыць у гэткіх хвілінах людзі нічога не думаюць. Такія словы як: жыццё, думкі, пачуцці — былі ўжо за імі. Перад імі стаяла вісельня і смерць.

Калі ўжо першыя прысуджаныя выйшлі на вуліцу — пад'ехала некалькі нямецкіх аўтамабіляў. Затрымаліся каля гестапа. Выйшла некалькі афіцэраў. Адзін з іх, старшы чынам, падыйшоў да канвоя аклікаў усіх на бок і жыва нешта тлумачыў. Прысуджаных затрымана.

Пасля ізноў усіх загнана ў падвал. Бліснуў праменьчык надзеі. Ці-ж застанемся ў жывых? Неўзабаве ўкінута ім адзенне, прынесена хлеб і ваду. Вярнулася надзея, вера ў жыццё.

Ізноў ночку ніхто не спаў, усе чакалі з непакоем, што пакажа раніца. Кожнаму ў вачах стаяла вісельня. Раніцай гестапаўцы выгналі арыштаваных на панадворак, дзе стаяла некалькі чорных завікоў. Падалі прыказ забрацца ў кузавы. Усім было ясна. Значыцца не вісельня, а расстрэл. Фашысты заўсёды грузавікамі вазілі свае ахвяры.

Грузавікі павярнулі на гайнаўскую шасэ, мінулі пушчу, Гайнаўку і затрымаліся ў Бельску на вул. Галавескай, дзе знаходзіўся катаржны абоз, з яго людзі не варочаліся.

Ларыён Жылюк разам з транспартам іншых сутаварышаў нядолі паехаў у канцлагер у Штутгоф каля Гданьска. Яго прахі на заўсёды засталіся на салоных пяшчаных выдмах. Тацяну завезена ў лагер — Гумбінен. Там перажыла сваю геену — засталася ў жывых.

Сёння сама сабе не верыць, і не можа адказаць сабе, якім спосабам вырвалася яна з рук смерці ў гэтую студзеньскую марозную раніцу ў Белавежы.

А. ОМІЛЬЯНОВІЧ.

— Ты чуў, у мяне магазін абакралі?
— Віншую, цяпер ты напэўна дачу дабудуеш...

Мал. В. Швяцова (Вожык)

ЛЯЧЭННЕ

Даведаўшыся, што сябра мой здарава запіў, я паспяшаўся наведаць яго. І вось тут, на добры момант трапіў. Мой сябра толькі што прапаўся пасля п'янкі і не паспеў яшчэ заглянуць у чвэртку.

Я выступіў з палымянай прамовай аб шкодзе п'янства, быццам мастак, кідаў нарысы страшэнных вынікаў белай гарачкі, а на заканчэнне, гледзячы проста ў вочы свайго сябра я сказаў: — Дай чэснае слова, што ад сённяшняга дня ні кропалькі водкі не вып'еш.

— Не магу — выдушыў з сябе сябра.

— Ах, так! — Тады пі воцатную эсэнцыю, сольную кіслату, — закрычаў я.

Сінія, па дзіцячаму наіўныя вочы сябра так пакорна глядзелі на мяне, што я не вытрымаў гэтага позірку. Схапіў сябра за руку і падабраўшы станоўчы голас сказаў: — Адзявайся, пойдзем!

— Куды? — спытаў азадачаны сябра.

— Не кудыкай заўчасна, — сказаў я накладаючы яму на лоб шапку.

Праз хвіліну мы йшлі па вуліцы, а калі ўжо падыйшлі да вялікага будынка, на якім была павешана невялікая чырвоная табліца з вялікімі буквамі: «Процівалкагольная амбулаторыя» я падштурхнуў сябра к пад'езду і абяцаў чакаць на вуліцы.

Сябра доўга невыходзіў. — Ці часам не папіве ён разам з доктарам? — падумаў я. Калі сябра выйшаў — ад яго павеяла нейкім такім пахам, быццам цыбулі, быццам — мяты. Пасля мой сябра, што другі дзень наведваў амбулаторыю. Курс лячэння працягваўся два тыдні.

Праз месяц я нейк ізноў зайшоў да сябра і застаў яго... п'яным. Пад сталом ляжала пустая поўлітровая бутэлька, а на стале — літроўка з водкай.

Калі я запытаў аб адбытым лячэнні — сябра махнуў рукою, быццам адганяючы мухі.

Потым я даведаўся, што ў будынку, дзе была амбулаторыя на першым паверсе жыў шавец, ён і навучыў майго сябра піць водку шклянкамі.

Дзядзька Лявон

З грузінскага гумару

Ненавіснік кошак

У адзін з камісійных магазінаў увайшоў паважны чалавек і звярнуўся да прадаўца:

— У каго знаходзіцца кніга падзяк?

— Падзяк?

— Так, хачу запісаць падзяку.

— У нас-жа толькі кніга скаргаў, — адказаў прадавец, — калі жадаеце, я прынясу вам яе, і запішыце што хочаце.

— Не, не, ні ў якім разе, мне скардзіцца няма на каго...

— Так, але завошта вы падзяку хочаце запісаць? — пацікавіўся прадавец.

— Учора купіў я ў вас сыр, і яго пах так напалохаў суседскую кошку, што яна і блізка да нас не падыходзіць.

ЭД. КІПІЯНІ.

У СУДЗЕ

— Ці маеш бацькоў? — пытаецца суддзя ў падсуднога.

— Як-жа ты не ведаеш? То-ж брыдка не ведаць, ці маеш бацькоў, ці не маеш.

— Так, то так, але да душы не ведаю. Бо яно гэтак было. Спачатку памёр мой бацька, а матка пайшла замуж за другога, пасля памерла матка, а мой новы бацька ізноў ажаніўся, так што не магу згадаць, ці ў мяне ёсць бацькі, ці не...

* * *

— Ці твая жонка ўмее варыць есці?

— Варыць то яна ўмее, толькі і не ўмею есці, таго, што яна нварыць.

РАЗУМНЫ

Матка кажа свайму маламу сыну:

— Янучок, занясі ты гэту хустку і павесь на сонцы, хай прасохне.

Янычка пайшоў і праз мінуту вяртаецца:

— Ідзі ты сама вешай на сонцы, бо я да яго не дастану.

У ШКОЛЕ

Вася пайшоў першы раз у школу.

— Ну як-жа табе спадабаўся настаўнік? — пытае бацька.

— Ён вельмі набожны — адказвае Вася.

— Адкуль ты гэта ведаеш.

— Бо па кожным маім адказе складаў рукі і гаварыў: «Божа, Божа!».

ПРЫКАЗКІ і ПРЫМАЎКІ

Дзеўка прыгожа, ды працы нягожа.
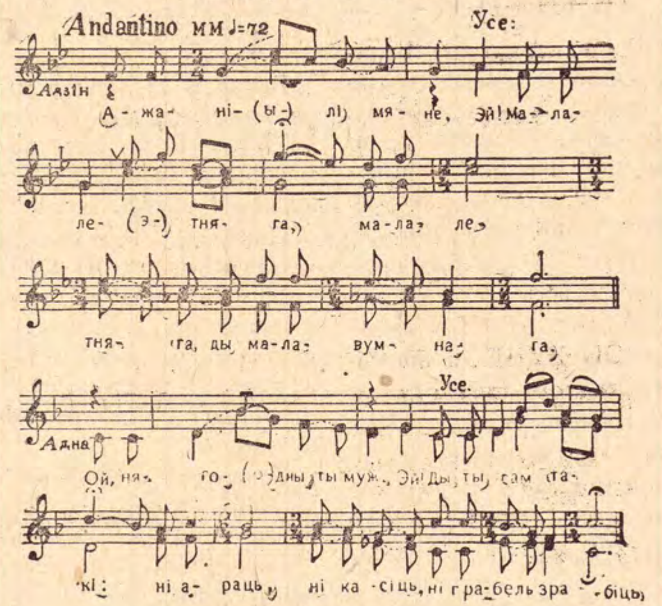
Што ў дзяцінстве выхаваеш, на тое ў старасці абапрэшся.

Гні дрэва, пакуль гнецца, вучы дзіцятка, пакуль слухаецца.

Дзе ў сям'і лад, там і дзеці добра гадуюцца.

Ажанілі мяне малалетняга

Запісаў Г. Т. Цітовіч

Пяе мужчынская група:

Ажані(ы)лі мяне
Эй! малале(э)тняга,
Малалетняга,
Ды малавумнага.

Тай далі(ы) мне жану
Эй! ды не па(а) любові...
Што ні белаліца,
Што ні чорны бровы.

Ды не ўме(э)е жана
Эй! ды ні жы(ы)та жаць.
Ды ні жыта жаць,
Ні снапа звязаць.

Як і звя(а)жа сноп,
Эй! сноп развя(а)жацца,
Як і скажа слаўцо,
Ды не наравіцца.

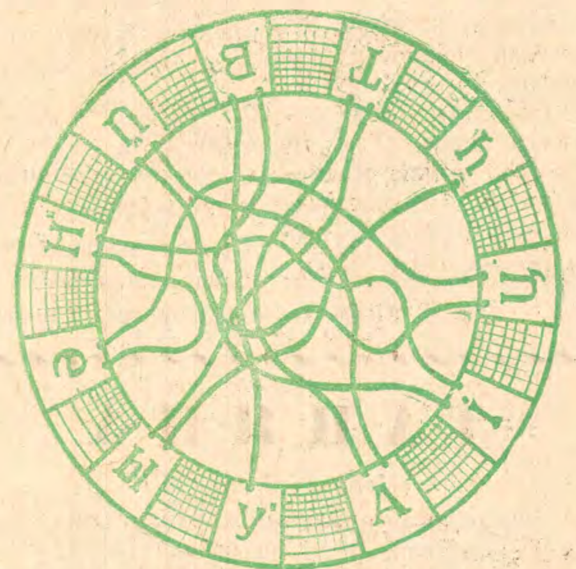
Адказвае жаночая група:

Ой, няго(о)дны ты муж,
Эй! ды ты сам такі:
Ні араць, ні касіць,
Ні грабель зрабіць.

Як і зро(о)біць граблі,
Эй, раскідаюцца,
Як наб'е касу,
Каса лапочацца.

Як наб'е(э) касу,
Эй! залапочацца.
Мне з такім мужыком
Жыць не хочацца.

АДГАДАНКА

Гэтымі сцежкамі — ад літаркі, да літаркі дойдзем да закліку, які складаецца з 2 слоў.

Сярод чытачоў, якія да 10.III. г. г. прышлюць правільныя развязкі будзе разыграна 10 кніжак.

Развязка адгаданкі з 3 нумара „Нівы"

«ПАШЫРАЙЦЕ СВАЕ ВЕДЫ АБ РОДНАЙ МОВЕ».

Кніжныя ўзнагароды атрымалі:
1) Юрка Кузьмін — Лапы,
2) Уладзімір Корх — Войшкі,
3) Чэслаў Боўжык — Эльблонг,
4) Аляксей Прахорук — Плёскі,
5) Міхась Грыгарук — Бельск,
6) Мікола Корх — Дубічы - Царкоўныя,
7) Уладзімір Юзвюк — Плёскі.

Узнагароды высылаем поштай. Адначасова просім паведаміць рэдакцыю аб атрыманні іх.

АГАФОН АБРОТКА РАСПАЎСЮДЖВАЕ

Агафончык людзям радзіць:
— Дарагія цёткі, дзядзі.
Хай з вас кожны гаспадар
Мае родны каляндар.

Мілыя браты, сястронкі,
Паглядзіце на старонкі
Нашая чароўна мова
Усюды вабіць родным словам.

Есць тут вершы і парады
Як глядзеці ў зімку саду.
Есць і святы тут таксама —
Каталіцкі і праваслаўны.

Есць і гумар і абрады,
Кожны з яго будзе рады.
Есць прыказкі, анегдоты,
Каляндарчык за пяць злоты.

Галоўны рэдактар ГЕОРГІ ВАЛКАВЫЦКІ

Орган Беларускага грамадска культурнага таварыства ў Польшчы. Адрас рэдакцыі гор. Беласток, вул Маніфесту Ліпцовага 25, тэл 25-89. Умовы падпіскі на 3 месяцы — 7 зл. 80 гр., 6 месяцаў — 15 зл. 60 гр., на год — 31 зл. 20 гр. Konto NBP I Oddz. Miejski Nr 102-7-161 Падпіску прымаюць усе паштовыя ўстановы, пісьманосцы, Выдавецтва РСВ «Праса». Паліграфічнае прадпрыемства ў Беластоку. Т-13